GODINA I, BROJ 4, CIJENA 150 HRD

PLAVI Z®

ZABAVNIK

HRVATSKI TJEDNIK ZA MLADE

SAVJEST
DRAGIČEVIĆ & SUDŽUKA

VIHOR
MIROSLAV ZUBOVIĆ

BARUN TRENK
IVICA BEDNJANEC

U BOJ, U BOJ
SABLJA BANA JELAČIĆA

POP ZNANOST
CIPOVI U VRUĆICI
VALOVIMA STOLJEĆA

MOREPLOVCI DOBRE NADE

150 STL, 5 DEM, 35 ATS, 4,5 CHF, 20 FFR, 6 NLG

SAŽETAK: ...ZAHVALJUJUĆI PSU, PLATFORMA SE ODVOJILA OD STANICE. DAN JE POKUPIO SVOG UJAKA...

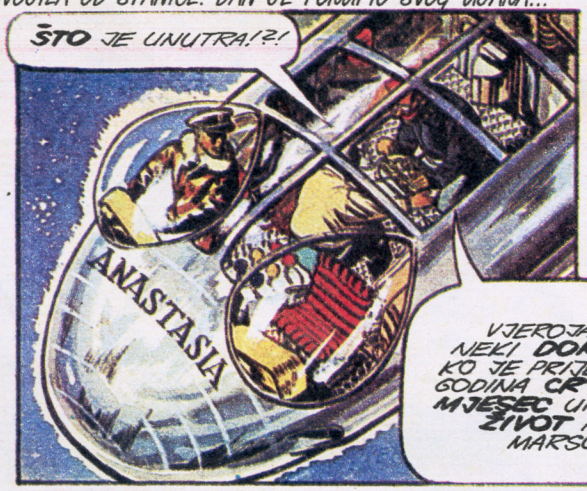

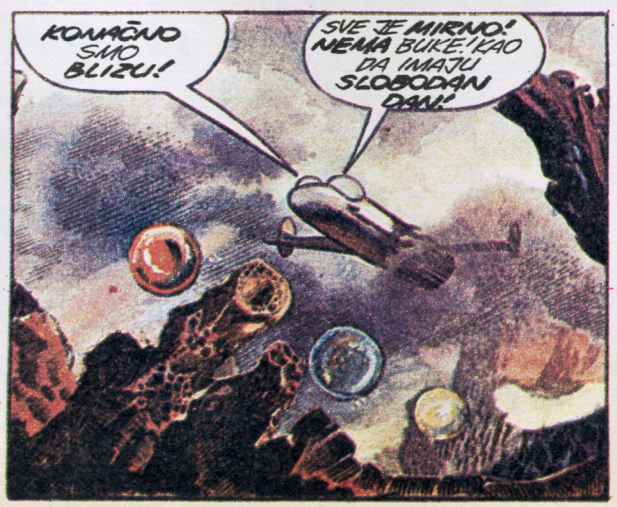

ILUSTRACIJA NA NASLOVNOJ STRANICI E. T. RIBIĆ

PRIBLIŽAVAMO SE NEČEMU ŠTO JE PRAVILNOG OBLIKA! MOŽDA ĆEMO SE MOĆI SPUSTITI!!!

DA! UPALI SVJETLA I PRIPREMI SE ZA OKOMITO SPUŠTANJE!

ODLIČNO, DIG! MOŽEŠ OTVORITI OČI!

HOĆEMO LI SE OVDJE POKUŠATI SPUSTITI?!?

MISLIM DA ĆEMO USPJETI!

VALJDA ĆEŠ USPJETI PREKRIŽITI ŠAPICE, PSIĆU?!

SADA ĆEŠ VIDJETI ZAŠTO SAM OSIJEDIO!!!

UH, NA OVAKO MALO PROSTORA!

BUDI OPREZAN, JER JOŠ MORAMO IZMJERITI ATMOSFERU I TEMPERATURU, A I JAVITI SE SIR HUBERTU!

NA ZEMLJI...

SIR HUBERT, ZOVE VAS DAN!

KONAČNO!!

NADAM SE DOBROM!

SIR, SPUSTILI SMO SE NA CRVENI MJESEC! NA NEKAKAV VELIKI, UMJETNI OBELISK...

KISIKA GOTOVO DA NEMA, A TEMPERATURA JE DESET STUPNJEVA!

IMATE LI SVEMIRSKA ODIJELA?!?

NARAVNO, SADA ĆEMO IH ODJENUTI, A ZATIM, IZAĆI IZ BRODA! JAVIT ĆEMO SE PONOVO ZA NEKOLIKO MINUTA!

ZNAO SAM!!! SAMO MI JE TREBALO DA ZBOG OVOG PSA PADNEM!!!

NASTAVAK NA STRANICI 46

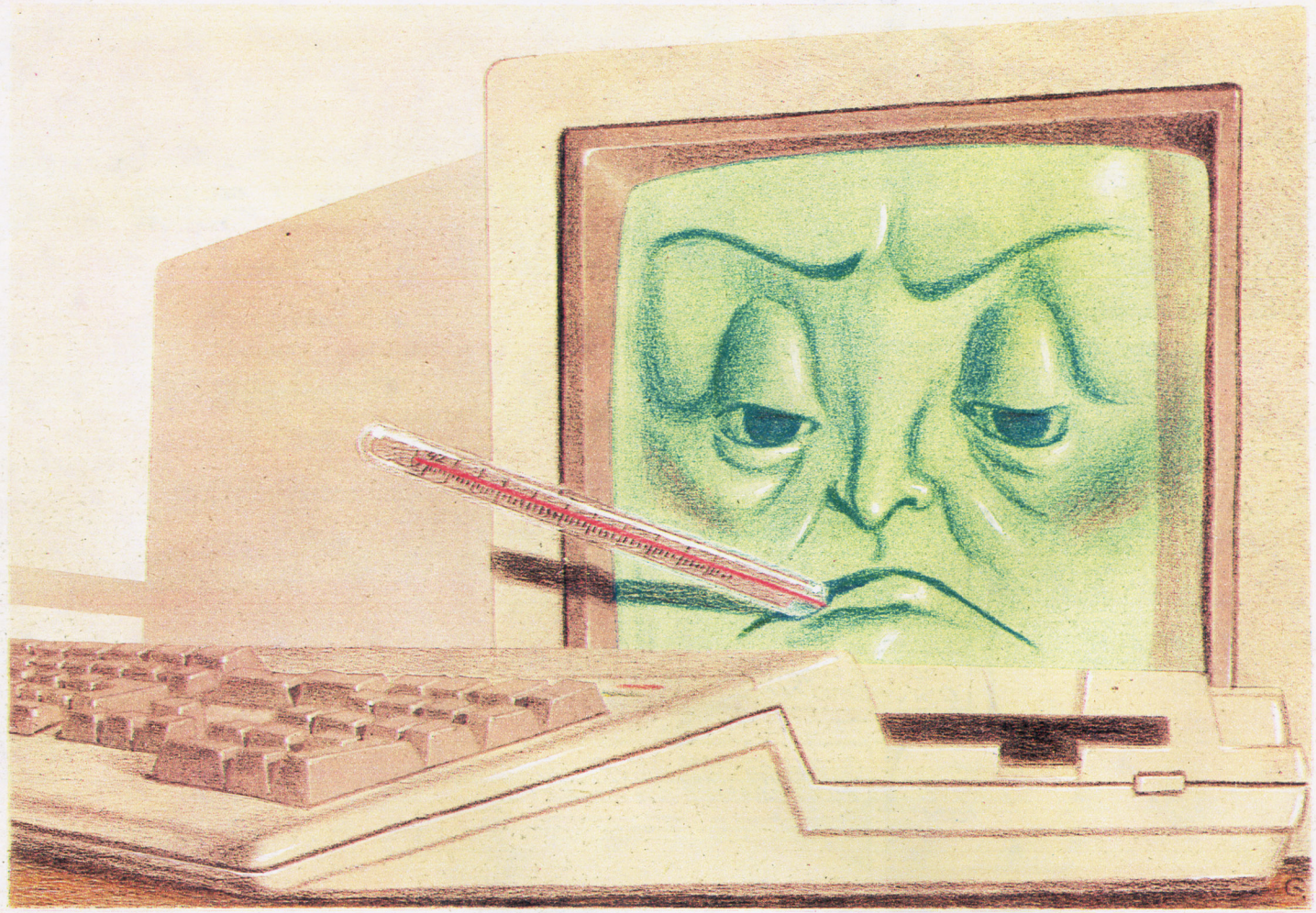

ILUSTRACIJA KARLO GALETA

ČIPOVI U VRUĆICI

Zaraza počinje u programu i ubrzo briše sve podatke. Kompjutorski virusi, odgovorni za bolesti računala, došli su sa zapada i proširili se na cijeli svijet. Jedini je lijek potpuna karantena za vlastiti kompjutor.

Ako ste pomislili da će ovaj tekst govoriti o bolestima, gripi ili nekom sličnom oboljenju, prevarili ste se. Točno je samo to da će biti riječi o velikoj i opasnoj zarazi – kompjutorskim virusima.

Što su kompjutorski virusi? To su specijalni programi, tajni softver, koji se pritaji u dijelu za pokretanje programa, ili čak u programu i na određeni signal (datum, vrijeme, riječ) izbriše sve podatke koji su pohranjeni u kompjutoru i pratećim memorijskim jedinicama – diskovima. Virusi su stari gotovo koliko i suvremeni kompjutori. Moda stvaranja kompjutorskih štetočina nastala je prvo u zapadnim zemljama, da bi danas to bila prava manija istočnih, osobito ruskih i bugarskih hekera, kompjutorskih programera.

Stvaranje virusa nastalo je kao vrlo ružna šala. Bilo je zabavno vidjeti prijatelja kako bjesni kad mu se nenadano zacrni ekran, a program koji je mukotrpno stvarao nekoliko mjeseci nepovratno nestane. Onda je to postao izazov za programere, jer se razvio pravi rat između hekera koji su proizvodili viruse, i onih koji su kreirali njihovo otkrivanje i uništavanje. Objavljen je kompjutorski virusni rat. U međuvremenu se kompjutorska industrija razvijala i velike tvrtke su cjelokupno, milijarde dolara vrijedno poslovanje zasnovale na mrežama računala. Za njih je katastrofalno biti zaražen virusom koji je kadar uništiti sve podatke, cjelokupnu proizvodnju, velike poslovne tajne. Virusi su tako od neslane šale prešli u sfere poslovnog kriminala. Tvrtke su počele unajmljivati programere da zaraze konkurentske uređaje, otpušteni kompjutoraši su se na isti način osvećivali, a mafija sve više počinje ucjenjivati virusima i naplaćivati »zaštitu«.

Kako se zarazi čisti, zdravi uređaj koji ste kupili od ovlaštenog prodavača? Najopasnije su diskete s programima što ih posuđujete ili kupujete od tko zna koga. Program-virus ne možete uočiti na uobičajene načine sve dok ne počne djelovati, a onda je kasno. Na drugi način zaraza se prenosi telefonom. Dakle, organizirate li telefonsko komuniciranje svog kompjutora s nekim drugim, opasnost je velika i valja se osigurati. Velike tvrtke najčešće se »razbole« upravo na taj način.

Virusa ima i bezazlenih, ali najčešće su ipak razorni. ZAMRZIVAČ je virus-program koji zamrzne sliku na ekranu kad se pojavi natpis: »Kompjutor vam je zamrznut. Legalizirajmo marihuanu!« Vrlo je poznat ubitačni virus PETAK 13, koji napada na taj nesretni dan i uništi vam sve podatke. MALTEŠKA AMEBA aktivira se 15. ožujka, a 6. ožujka, na rođendan velikog umjetnika virus MICHELANGELO. Među najozloglašenijima je DISK KILLER koji, kako mu i ime kaže, razori vaš tvrdi disk. Trenutno je svijet u strahu od novog istočnog virusa MUTATION ENGINE koji ima sposobnost mijenjanja, gotovo je neuhvatljiv, i još nije otkriven pravi lijek. U svijetu je dosad evidentirano više od tisuću raznih kompjutorskih virusa.

Jedini siguran lijek je kupovina originalnih programa od ovlaštenih prodavača. Ne valja posuđivati diskete, ili se lišiti izravne telefonske komunikacije računala. Također je nužno nabaviti brojne programe ubojice virusa, kao i one koji trajno štite vaš stroj od zaraze. Takvi programi su uglavnom besplatni, no oni kvalitetniji ipak su prilično skupi. Nažalost, uvijek se iznova pojavljuju novi virusi protiv kojih nema lijeka. Jedini lijek je, ponavljamo, čisto poslovanje računalom i karantena od moguće zaraze. Dolje virusi i oni koji ih prave!

BARUN TRENK

NIKA BEDNJANEC

BARUN TRENK

HM... RAZBOJNICI MOGU OTETI SAMO MOJ NOVAC, A TAJ TIP MOŽE OTETI MOJU ŽENU!
MAČ GROFA ROGONJSBERGA DOVOLJNA JE ZAŠTITA OD SVIH NAPASNIKA!
ŽAO MI JE, GOSPODO, ALI...
NADAM SE DA ĆEMO SE PONOVNO SRESTI!
NADAM SE DA NEĆEMO!
ZNAM JA TAKVE. ŽELE TE ZAŠTITITI, A POSLIJE IH SE NE MOŽEŠ RIJEŠITI!
MOŽDA JE IMAO DOBRE NAMJERE
NEDAM JA TEBE! TI SI SAMO MOJA. ...PUSI... PUSI...
PROSUT ĆEŠ MI PUDER...
TRES!
IZJELICE! PROGUTAO SI MOJ PUDER!
AAP...ČIH!
ZAŠTO SI TAKO NAGLO ZAKOČIO?
MORAO SAM, VAŠA MILOSTI...
HAJDE, TJERAJ DALJE!
NE MOGU IZ TEHNIČKIH RAZLOGA!
NA PUTU ISPRED NAS LEŽI OBORENO STABLO!
MAKNI GA, LJENČINO!
NE MOGU-IZA NJEGA SU RAZBOJNICI!

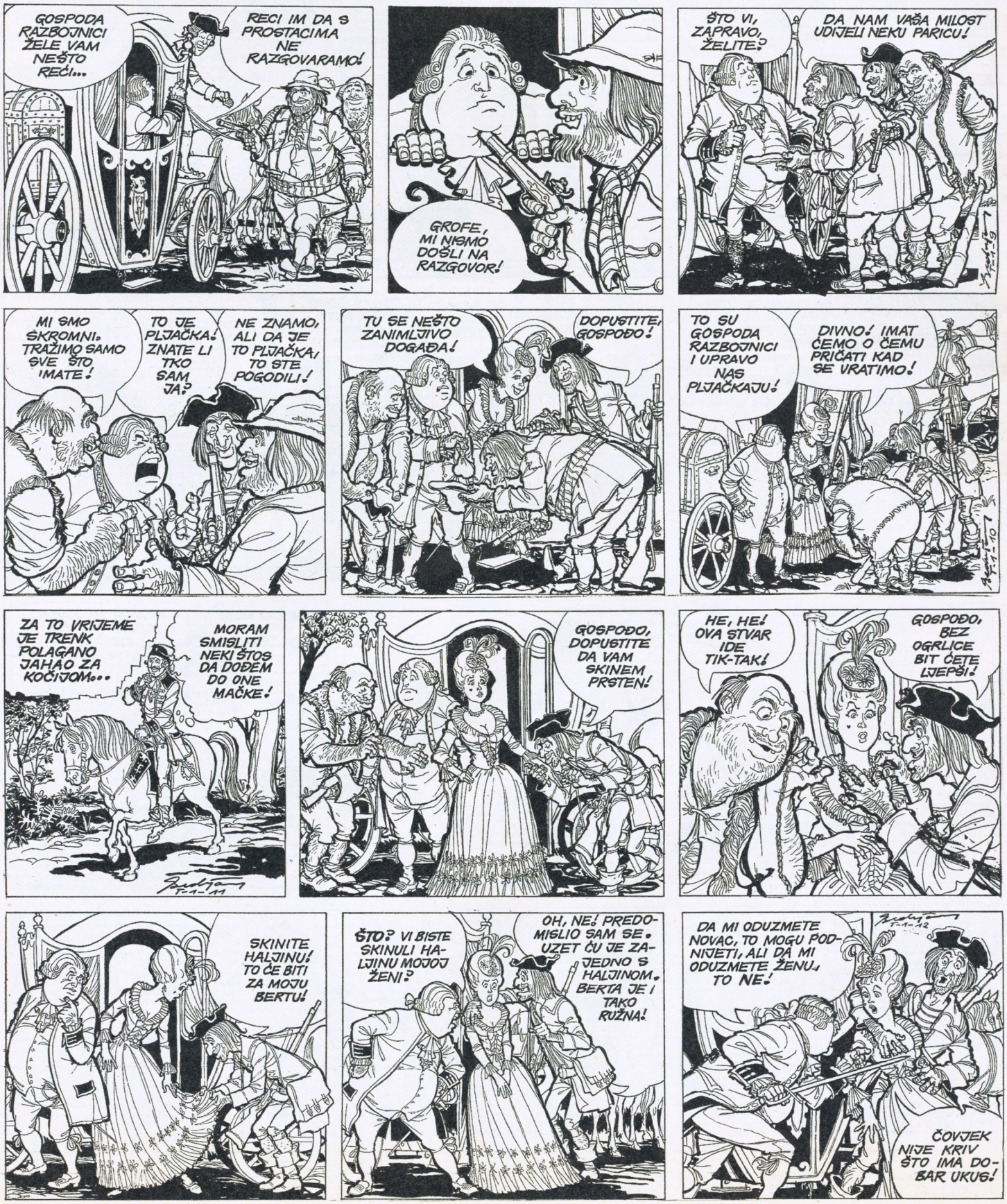
GOSPODA RAZBOJNICI ŽELE VAM NEŠTO REĆI...
RECI IM DA S PROSTACIMA NE RAZGOVARAMO!
GROFE, MI NISMO DOŠLI NA RAZGOVOR!
ŠTO VI, ZAPRAVO, ŽELITE?
DA NAM VAŠA MILOST UDIJELI NEKU PARICU!
MI SMO ŠKROMNI. TRAŽIMO SAMO SVE ŠTO IMATE!
TO JE PLJAČKA! ZNATE LI TKO SAM JA?
NE ZNAMO, ALI DA JE TO PLJAČKA, TO STE POGODILI!
TU SE NEŠTO ZANIMLJIVO DOGAĐA!
DOPUSTITE, GOSPOĐO!
TO SU GOSPODA RAZBOJNICI I UPRAVO NAS PLJAČKAJU!
DIVNO! IMAT ĆEMO O ČEMU PRIČATI KAD SE VRATIMO!
ZA TO VRIJEME JE TRENK POLAGANO JAHAO ZA KOČIJOM...
MORAM SMISLITI NEKI ŠTOS DA DOĐEM DO ONE MAČKE!
GOSPOĐO, DOPUSTITE DA VAM SKINEM PRSTEN!
HE, HE! OVA STVAR IDE TIK-TAK!
GOSPOĐO, BEZ OGRLICE BIT ĆETE LJEPŠI!
SKINITE HALJINU! TO ĆE BITI ZA MOJU BERTU!
ŠTO? VI BISTE SKINULI HALJINU MOJOJ ŽENI?
OH, NE! PREDOMISLIO SAM SE. UZET ĆU JE ZAJEDNO S HALJINOM. BERTA JE I TAKO RUŽNA!
DA MI ODUZMETE NOVAC, TO MOGU PODNIJETI, ALI DA MI ODUZMETE ŽENU, TO NE!
ČOVJEK NIJE KRIV ŠTO IMA DOBAR UKUS!

BARUN TRENK

NE VOLIMO NASILJE!
TAJ SE RODIO DVJESTA GODINA PRERANO!
ROCK'N ROLL
JADNIK MISLI DA JE U DISKOKLUBU!
ZAŠTO SE U TOM ČASU MORA POJAVITI NEKI SPASILAC?
IZ PEDAGOŠKIH RAZLOGA JADNI RAZBOJNICI UVIJEK NALJAJU!

SPASAVANJE LJEPOTICA IZ RUKU RAZBOJNIKA NAJDRAŽI MI JE HOBI!
DOLAZI JOŠ JEDNA MUŠTERIJA!
OPLINDRAT ĆEMO I NJEGA!
DANAS ĆEMO PREMAŠITI PLAN PROIZVODNJE.
TAJ JE ZACIJELO IGRAO KOŠARKU KAD JE TAKO NARASTAO!
POKRATIT ĆU GA SA GORNJE STRANE!

ORUŽJE U NESTRUČNIM RUKAMA MOŽE BITI OPASNO!
ZATO ĆU TE PUCALJKE MAKNUTI IZ VAŠIH RUKU!
ZAR VAS NIJE STID PLJAČKATI?
TO NAM JE ZANAT, I JEDINO ŠTO ZNAMO RADITI!
...A RAD NIJE SRAMOTA!

UPLAŠILI STE LIJEPU MLADU GOSPOĐU!
OH, SPASIOČE MOJ!
TAKO ME GLEDATE DA ĆU SE ONESVIJESTITI!
OSTAVITE TO ZA IDUĆI NASTAVAK! JOŠ NISAM GOTOV S OVIM TIPOVIMA!
GLAVNO JE DA VAS NISU OZLIJEDILI!
MENE JOŠ NISU, ALI...

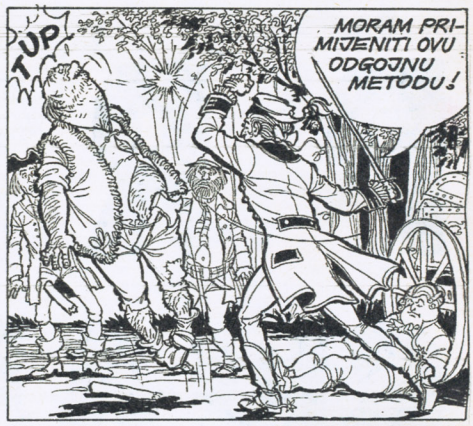

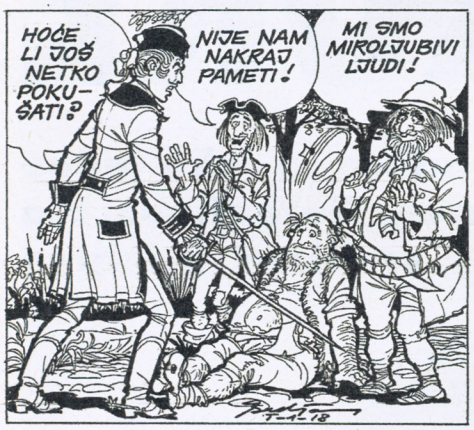

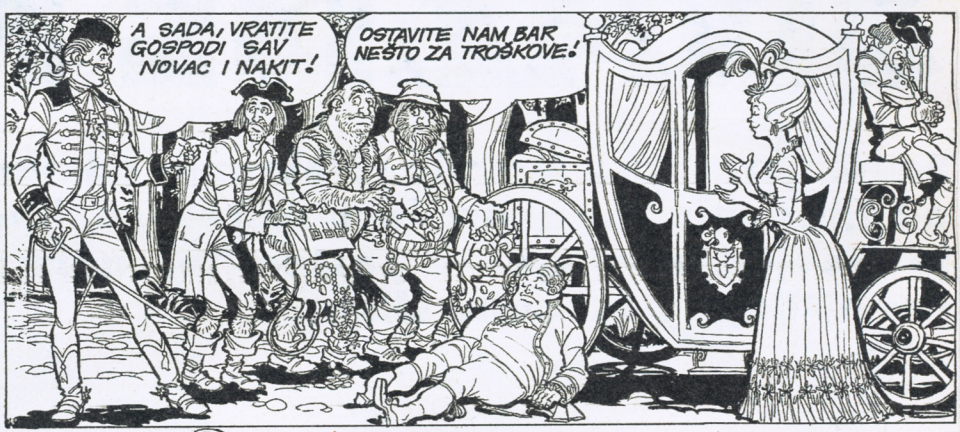

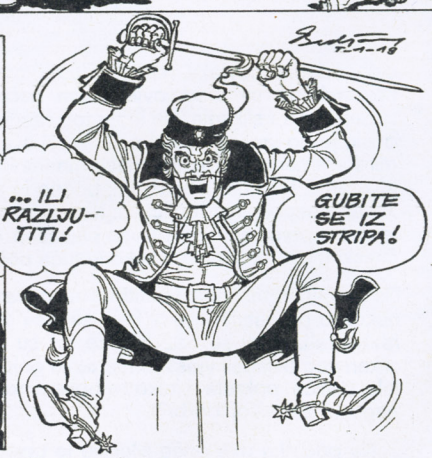

NASTAVLJA SE...

PROROK SNAŽNE RUKE

Sedam krasotica Mojsije je obranio od napadača, a ruku jedne od njih dobio kao nagradu. U susretu sa slikarom Fiorentinom bio je podjednake sreće: postao je, naime, središte brižljivo promišljene i duhovite slike.

U životu Mojsija, velikog vođe Izrealaca u XIII. stoljeću prije Krista, ima toliko pustolovnog, presudnog za njegov narod, temeljnog za kršćanstvo, da je umjetnicima bilo teško odabrati neki događaj iz njegova života. Talijanski slikar Rosso Fiorentino (1495. – 1540.) odlučio se za priču o Mojsijevu sukobu s pastirima koji su svećeniku Jetru željeli oteti stado. Jetrove kćeri htjele su napojiti blago, no došli su snažniji čuvari druge stoke i nakanili ih potjerati.

Takav sukob svatko je mogao vidjeti u njegovu suvremenom, američkom obliku. Koliko ste samo puta gledali neki vestern u kojem slabijeg, ali poštenog stočara, s jedinog pojila nastoji grubom silom otjerati nepošteni rančer! Prvi u pravilu ima lijepu kći, i kad se sve čini izgubljenim, dolazi junak filma. Nešto snagom, nešto revolverom, ispravlja nepravdu, a za nagradu dobiva ruku lijepe stočarke. U ovom slučaju, junak bez straha i mane je Mojsije. Nakon što je pobijedio nasilne pastire, dobio je za ženu Jetrovu kći Siporu. Vjerojatno je to mlada plavuša u desnom uglu slike, ali Fiorentinu uopće nije stalo da se osobito pravovjerno drži uobičajenog načina prikazivanja teme.

Razlog je u njegovu novom načinu slikanja. Neznatno ranija renesansa, kao veliko oslobađanje čovjeka, kao početak novog, prekinula je sa srednjovjekovnim načinom razmišljanja i slikanja. Na kraju tog razdoblja došlo je do umora i duhovne krize. A sve nemire vremena taj drukčiji način umjetničkog stvaranja, imenom manirizam, počeo je izražavati nespokojnim oblicima. Kod Fiorentina je sve u pomamnoj borbi, vrlo plastično. Čak filmski možemo zamisliti kako je tuča počela.

Da je riječ o pastirima i pastiricama pokazuje nekoliko preostalih ovaca koje se nisu stigle razbježati. Ljudi su bez odjeće jer su tada slikari već ovladali vještinom crtanja golog tijela, mišića, pokreta. I kako to bolje pokazati nego u žestokoj borbi?

Na početku ove priče Mojsije je ubio nekog Egipćanina. U to vrijeme potlačeni narod Izraelaca živio je kao roblje u Egiptu – prisjetite se kako su velike piramide Egipćani gradili, kako raskošne hramove! Mojsije se prvi pobunio. Braneći suplemenike, ubio je Egipćanina tlačitelja. Tijelo je zakopao u pustinjskom pijesku, ali se za ubojstvo pročulo. Mojsije je morao bježati, upleo se u zaštitu Jetrovih kćeri (njih je bilo ravno sedam), pa je ostao na ručku, ponuđenu ruku jedne od sestrinskih krasotica nije odbio, a sinu koji mu se rodio nadjenuo je ime Geršon. Na starohebrejskom jeziku, značenje mu je »stranac na tuđoj zemlji«.

U slikarstvu je uvijek bilo važno, a u renesansi osobito, stvoriti pravilnu kompoziciju. Pa će neki slikar napraviti likovima trokut ili ih grupirati u skladu s obrisom nekog drugog geometrijskog lika. Bilo je važno i naznačiti os slike ili njeno središte. U središtu slike, tamo gdje se pogled najčvršće zadrži, valjalo je staviti najvažnije. Fiorentino se time na ovoj slici vrlo drsko i duhovito poigrao. Naoko je sve spontano; pravedni Mojsije uletio je glavačke i razmahuje se rukama, bespoštedno udarajući bezobrazne pastire. No, dojam vara, jer je sve promišljeno i rezultat precizna računa i precizne ideje. Središte ove slike dobit ćete tako da spojite suprotne uglove. U križištu je spolovilo gnjevnog Mojsija. Suvremenici su znali kako »čitati« slike, pa su odmah uočili šalu.

Nakon ženidbe, Mojsije je ostao kod tasta i postao glavni pastir. U kaubojskom filmu to su redatelji rješavali tako što bi spasitelj postao nadglednik. No, Mojsije je napasao stado po pustari. Biblija govori o pustari, jer ne valja misliti da tamo ima pašnjaka. Sve je škrto i životinje pasu žilavo polupustinjsko bilje koje uspijeva preživljavati s malo vode. U nedalekom Egiptu, život je moguć samo zahvaljujući bogatstvu voda Nila. Stoka je vjerojatno bila vrlo žilava. Tek nakon duge paše, Bog se počeo prisjećati svog saveza sa židovskim praocem Abrahamom. Pokazao se usamljenom Mojsiju kao anđeo u rasplamtjeloj vatri. Mojsijeva znatiželja bila je posve razumljiva, pa je pohitao. No, Bog ga je zaustavio rekavši: »Ne prilazi! Izuj obuću, jer mjesto na kojem stojiš sveto je tlo.«

Tek tada počeli su događaji koji su se pokazali presudnima po našu civilizaciju.

ŽELJKO KLIMENT

ROSSO FIORENTINO (1495-1540) Mojsije brani kćeri Jetrove (1521) Platno, 160/117, Firenza, Uffizi

PATULJAK NOSKO

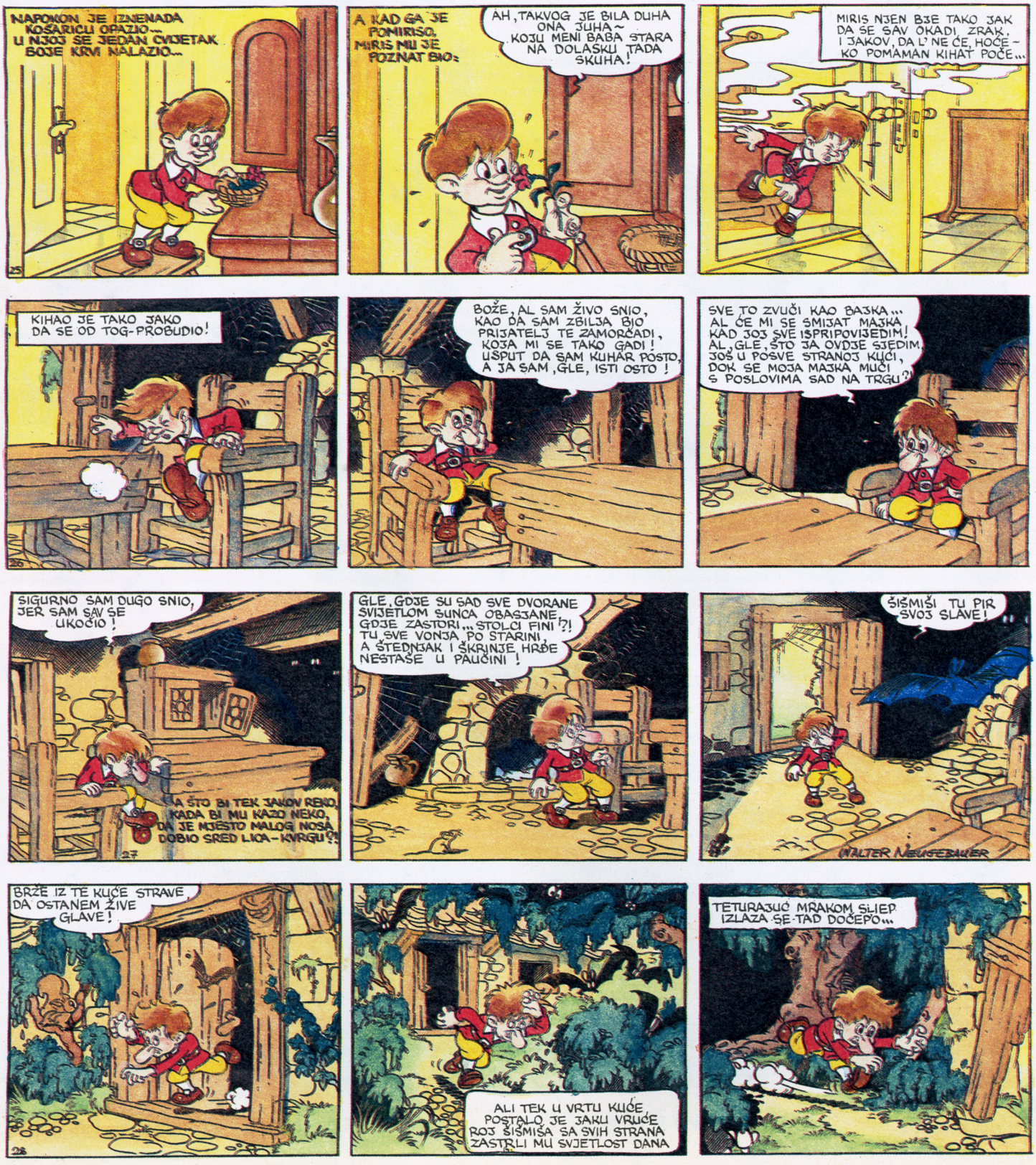

SCENARIJ: *NORBERT NEUGEBAUER* **CRTEŽ:** *WALTER NEUGEBAUER*

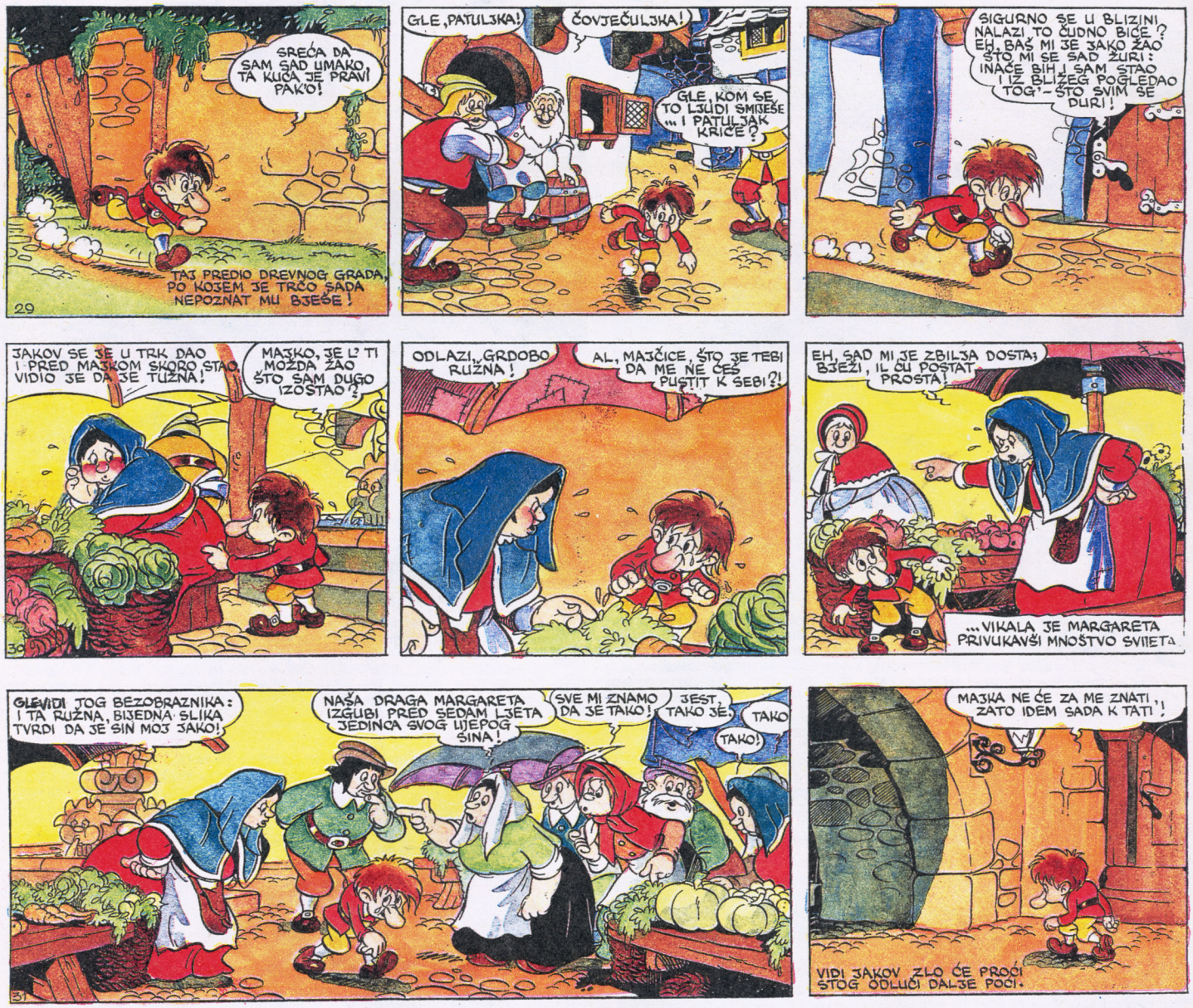

NASTAVLJA SE...

RUĐER BOŠKOVIĆ
DVA STOLJEĆA

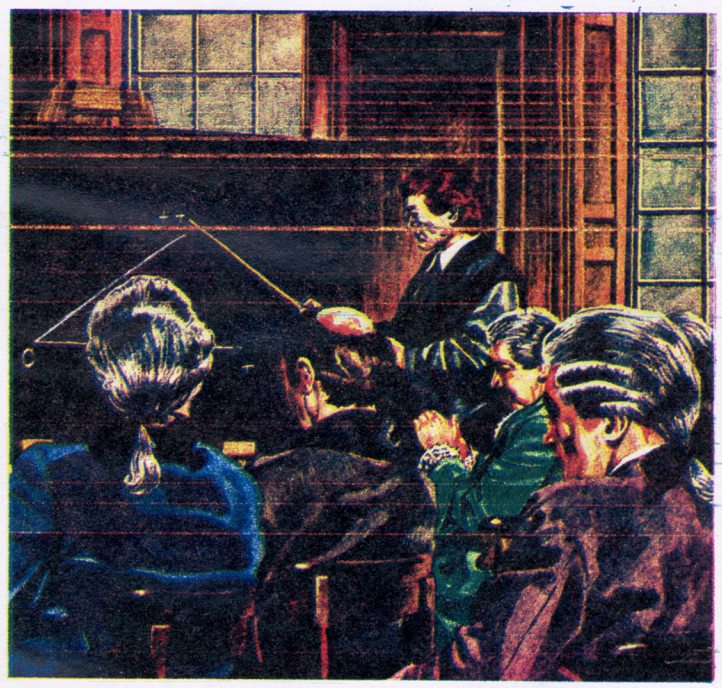

ILUSTRACIJA JULIO RADILOVIĆ

Ovaj genijalni matematičar, fizičar, astronom, filozof i diplomat, omiljen u društvu, razgovorljiv do brbljavosti, rođen je 18. svibnja 1700. u Dubrovniku. Kako je bio iz prilično bogate trgovačke obitelji, prvu pouku mu je dao kapetan Nichei, a klasično obrazovanje stekao je u školi isusovačkog kolegija. Sa 14 godina poslali su ga u Rim. U Dubrovnik se vratio samo još jedanput, sa 35 godina, ali je ostao vezan za svoj grad: Bošković je obavljao mnoge diplomatske poslove za Republiku, cijeli život se dopisivao s obitelji.

Sedam godina je učio u rimskom isusovačkom kolegiju retoriku, poeziju, filozofiju, matematiku i fiziku, odmah postao nastavnik i nastavio studij teologije. Sa 25 godina počeo je objavljivati rasprave i već je prva od njih, o Sunčevim pjegama, pobudila zanimanje za autora. Slijedile su rasprave o prolazu Merkura ispred Sunca, sfernoj trigonometriji, sjevernoj zoni, obliku Zemlje, gibanju tijela u zrakopraznom prostoru, beskrajno velikim i malim veličinama itd.

U svojoj 30. godini ispitivao je opasnost pukotina za baziliku sv. Petra u Rimu, a 20 godina nakon toga način isušenja padskih močvara. U međuvremenu je proučavao plimu i oseku, Sunčevu svjetlost, dugu, gibanje planeta, Mjesečevu atmosferu, zakone sila, stanice pčela, neprekinutost glazbenih ljestvica, hidrauliku, napisao je udžbenik matematike i dao takve doprinose toj znanosti da su ga smatrali jednim od najvećih matematičara stoljeća. Proučavao je komete, presjeke stošca – tko da nabroji sve teme kojima se bavio!

Bošković je bio podjednako teoretičar i praktičar, pa stoga ne čudi što se 1750. osobno upustio u mjerenje stupnjeva meridijana između Rima i Riminija, a na njegovu inicijativu provedena su takva mjerenja u Austriji, Ugarskoj, Piemontu i Pennsylvaniji. Ta su mu mnogobrojna mjerenja služila da bi što točnije odredio Zemljin oblik. Tako se počeo baviti greškama u mjerenju, a kako ga je zanimala i nejednakost sile teže na raznim točkama Zemlje i gustoća Zemljine kugle, zamislio je (ali, nažalost, nikad ostvario) aparate za mjerenje tih veličina.

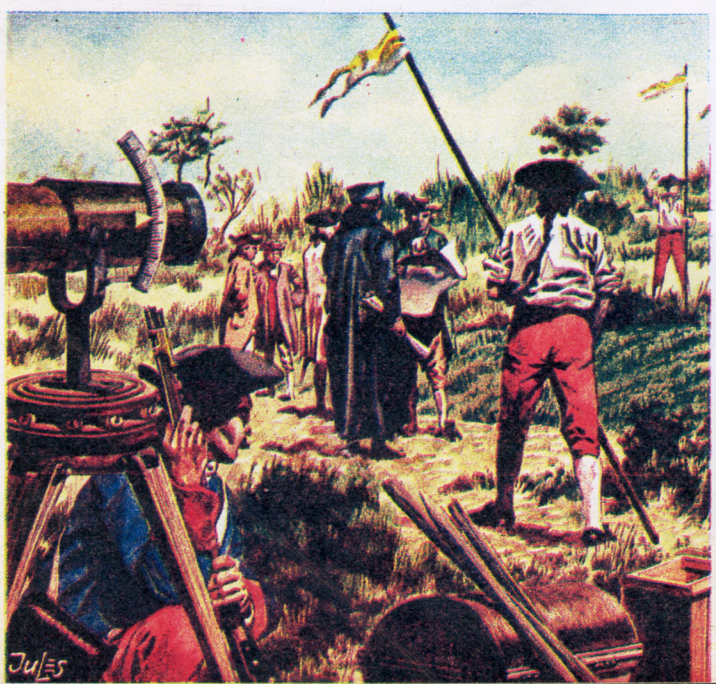

DO EINSTEINA

Uza sve te poslove Bošković je dospio napisati svoje glavno djelo »Teorija prirodne filozofije svedena na jedan jedini zakon sila što postoje u prirodi«. Dovršio ga je u Beču, gdje je pred Franjom I zastupao Republiku Luccu u sporu s velikom vojvodinom od Toscane. Knjiga je objavljena 1758. i došla u središte pažnje najvećih umova. Dva stoljeća prije Einsteina poriče Newtonov pojam apsolutnog prostora i vremena. Dokazivao je da su moguće geometrije različite od standardne (Euklidove), da se materija sastoji od konačnog skupa nedjeljivih točaka.

Kad se vratio u Italiju, postao je profesor matematike u Paviji, a istodobno je napravio nacrt i nadgledao gradnju i opremanje zvjezdarnice u Breri kraj Milana. Da je ostvario planove, ta bi zvjezdarnica bila poznata kao i ona na Greenwichu, ali su to onemogućile spletke i veliki troškovi. Ipak je tadašnji njegov rad položio temelje modernoj astronomiji stvaranjem teorije grešaka kod mjerenja. Nakon devet godina rada Bošković je uklonjen s položaja jednog od upravitelja zvjezdarnice.

Kad se vratio u Rim, isusovci su priznali da je genijalan učenjak, ali je glavno djelo kod mnogih naišlo na protivljenje, a nikako se nisu htjeli pomiriti s Boškovićevim »preslobodnim ponašanjem«. Tome se pridružilo odbijanje novih metoda u nastavi matematike i fizike, pa se Bošković uputio u Francusku, zatim u Englesku, gdje se upoznao sa svim značajnim učenjacima, a onda u Carigrad da bi promatrao prolaz Venere ispred Sunca. Usput je istražio ruševine drevne Troje i krenuo za Petrograd, ali je zbog bolesti prekinuo put.

U isto vrijeme je ukinut i isusovački red, pa drugi put odlazi u Pariz, gdje se u državnoj službi bavi optikom. Zbog znanstvenih polemika Bošković dolazi u sukob s D'Alembertom i Laplaceom, a kako mu je zdravlje oslabilo, odlazio je u Italiju da bi redigirao svoje spise iz optike i astronomije. Tada se počinju javljati isprva slabi, pa sve jači znaci duševne poremećenosti, a fizička slabost zbog godina vrlo naporna rada, putovanja i živog sudjelovanja u društvenom životu. Umro je 1787. godine od upale pluća.

DOK JE KREVET BIO MLAD (II)

Hladan krevet uvijek je bio problem. U petnaestom stoljeću uobičajene su postale tave za grijanje, napunjene vrućim ugljenom i smještene među plahtama. Engleski kralj Jakov II nije imao djece, ali je godine 1688. najavljeno da će dobiti nasljednika. Proširile su se glasine da je dijete prokrijumčareno u kraljičine odaje baš u takvoj tavi za grijanje postelje.

Stoljećima su spavači trpjeli ugrize stjenica koje su se skrivale u posteljini i madracima punjenima perjem. Da bi se spriječilo sveopće češanje u snu, u doba kraljice Viktorije izmišljena je »zamka za stjenice«. Bila je to pletena košarica u koju bi se stjenice došle odmoriti nakon što bi izgrizle usnulog nesretnika. Tvrtka koja je prozvodila te domišljate naprave prozvala se »Službenim istrebljivačem stjenica Njezinog Veličanstva«.

Najbolji pomični kreveti bile su mreže za spavanje. Rabili su ih francuski vojnici u 15. stoljeću, a mornari su ih držali savršenima za spavanje na palubi i u potpalublju. Odatle zacijelo i uzrečica: »Pokaži nogu!« Naime, otkad je ženama dopušteno spavati na palubi, voda palube bi zatražio od spavača da pokaže nogu. Ako bi iz mreže izvirila ženska noga, to je značilo da u njoj nije netko od posade, pa spavačicu više ne bi uznemiravali.

Potkraj 19. stoljeća bicikl je postao vrlo omiljen, a izmišljene su i trokolice s mrežama. Kad bi se biciklist umorio i odlučio prenoćiti, razapeo bi mrežu među kotačima tricikla i pokrio je nepromočivim platnom. Spavaća soba na otvorenom!

Kreveti na sklapanje udomaćili su se na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Jedan od najneobičnijih bio je glasovirski krevet. Golemu ladicu izvukli biste iz klavira, a u njoj su bili i posteljina, jastuci, lavor i ručnici. Sviranje ili spavanje – već prema izboru.

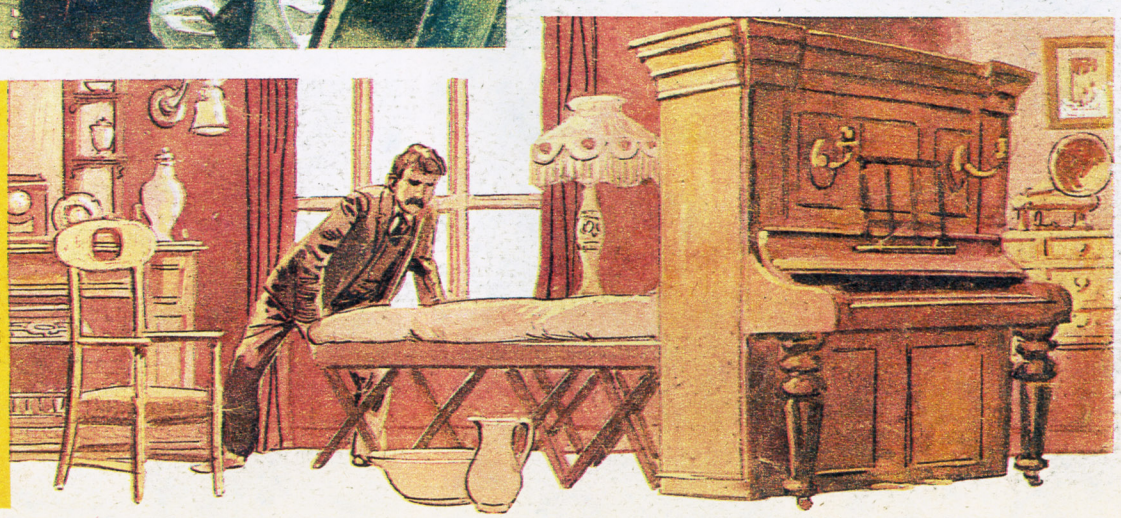

ZAVRŠETAK

VIHOR
SCENARIJ I CRTEŽ: MIROSLAV ZUBOVIĆ
NA OTOČJU KAO-KAO PONEKAD PRIČAJU PRIČU... PRIČU O VIHORU!
KAŽU DA SE NITI JEDAN VIHOR NE RAĐA SAM. U ISTOM TRENUTKU KADA GA STVORE ZRAČNE STRUJE, NEGDJE SE RAĐA DIJETE...
...ŽENSKO DIJETE!
DOĐI...
NISAM TI REKAO... SUTRA ODLAZIM! VIŠE SE NEĆEMO VIDJETI!
KAD BI TO BAREM BILA ISTINA!

ŽAO MI JE ŠTO JE TAKO. DAJ DA NAM JOŠ VEČERAS BUDE LIJEPO.
...DOLAZI!
HHVUSSSSH!
ŠTO JE OVO?!
STRANAC JE PREPUN STRASTI! BAŠ KAO ŠTO VOLIŠ VIHORE!
...HMMMM!!! U PRAVU SI! LJUBAV, KRIVNJA, STRAH... TAKAV KOKTEL VEĆ DUGO NISAM PROBAO!
DOBAR POKAO, TANITA!
GLADAN SAM! ...PRIĐI, STRANČE!
POJEDI KOJU RIBETINU MENE NEČEŠ!
HA, HA, HA, HA!!! ZAR MENI MISLIŠ POBJEĆI!

GLEDAJ, TANITA JE TO OPET UČINILA!
STRANCU NEMA SPASA! VIHORU NITKO NE MOŽE POBJEĆI!
MORAM IZDRŽATI DO ONOG GUŠTIKA! TAMO MI NE MOŽE NIŠTA!
DRVEĆE ME NE MOŽE SPRIJEČITI DA TE UHVATIM!!!
GOTOV SAM!
NEĆU USPJETI! ...BRŽI JE!!!
BRZO! ISPOD! TU SI SIGURAN!
POŽURI! JOŠ SAMO MALO!

...NIKADA!!!
...ODLAZI!
STRANAC JE MOJ! PREDAJTE MI GA!
ODLAZI! HUH! ZAMALO!
POBJEGAO TI JE!
SAMO ZAKRATKO! NEKA MISLI DA JE SIGURAN!
NIKAD NE ODUSTAJEM OD SVOJE ŽRTVE!
ZAPAMTI TO!
MI ZNAMO KONTROLIRATI EMOCIJE. NAŠA JE HLADNOĆA NADJAČALA TVOJ STRAH!
I MRTVE GRANJE. VIHOR NE VOLI MRTVE STVARI.
HVALA VAM MOMCI! VEĆ ME JE SUSTIZAO!

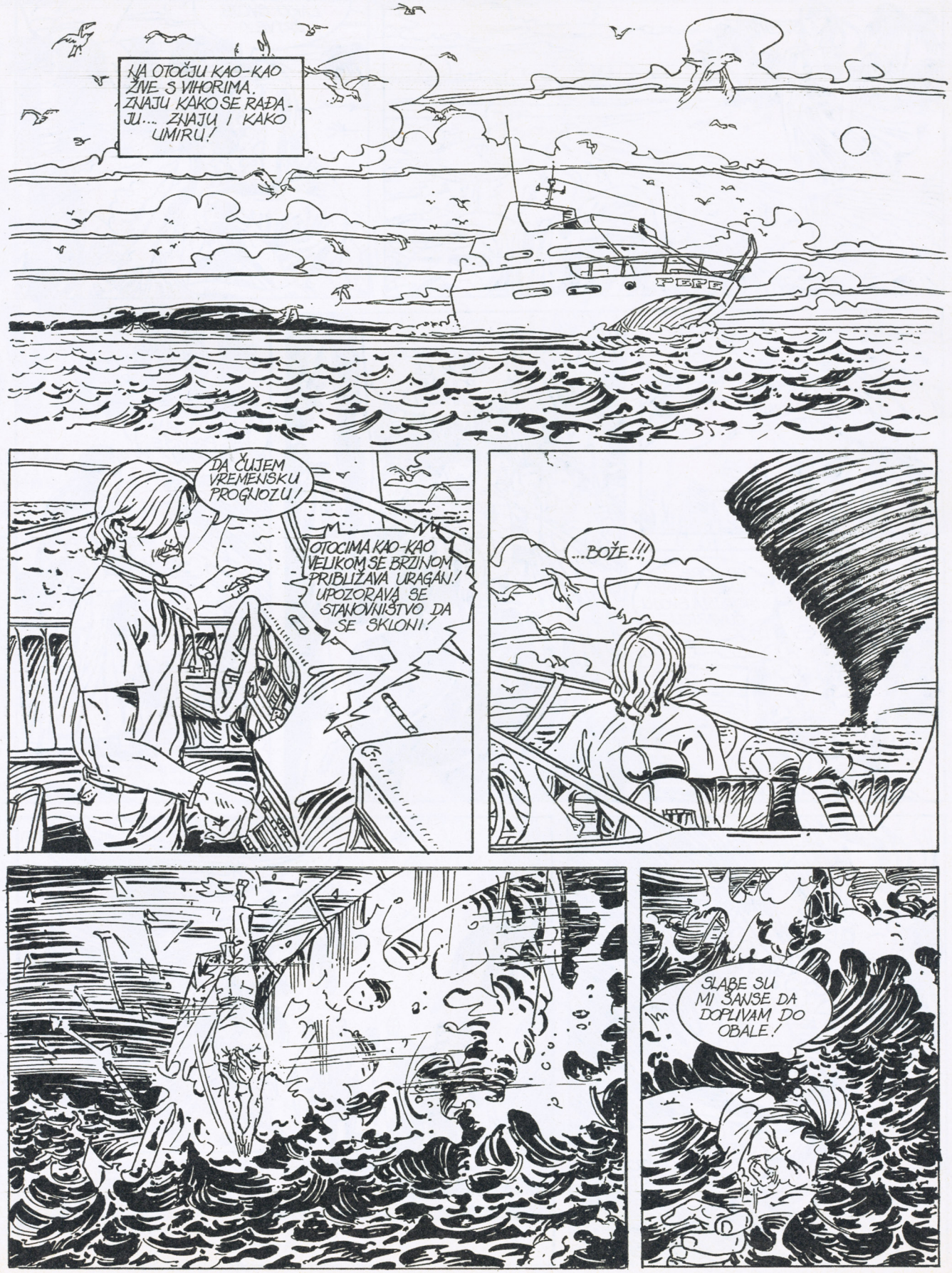
NA OTOČJU KAO-KAO ŽIVE S VIHORIMA. ZNAJU KAKO SE RAĐAJU.... ZNAJU I KAKO UMIRU!
PEPE
DA ČUJEM VREMENSKU PROGNOZU!
OTOCIMA KAO-KAO VELIKOM SE BRZINOM PRIBLIŽAVA URAGAN! UPOZORAVA SE STANOVNIŠTVO DA SE SKLONI!
...BOŽE!!!
SLABE SU MI ŠANSE DA DOPLIVAM DO OBALE!

SUTON...
JADNI STRANČE! VIHOR NE PUŠTA LAKO SVOJE ŽRTVE!
ZAŠTO... ...ZAŠTO TO RADIŠ... TANITA...
BRZO ISPOD! VIHOR ĆE PONOVO NAPASTI!
STRANAC JE OPET ZAŠTIĆEN, VIHORE!
MOŽDA! ALI SADA SAM VEĆ PREVIŠE GLADAN!
OD ZORE VREMENA, SVAKI VIHOR IMA SVOJU ČUVARICU.
A U TEBI OSJEĆAM VIŠE STRASTI NEGO ŠTO PRISTAJE ČUVARICI!
KAD ČUVARICU SVLADA STRAST, A VIHORA GLAD, ONI SE SPOJE I VIŠE IH NE VIDE. NEGDJE NA PUČINI NOVI SE VIHOR RAĐA...

STRAH OD SVIRALE

Porijeklo riječi panika skriveno je u šumama mitologije: ondje je bog Pan, svirač kozjih nogu , nasmrt plašio nimfe i ljude...

Ako vas uhvati panika, nemojte očajavati. Nije sve baš tako crno kao što se čini. Poslušajte priču o Panu, bogu šuma, zaštitniku stada i pastira. Njega su, naime, smatrali izazivačem straha, pa odatle i riječ »panika«. Evo, kako je sve počelo.

Nesretnik je rođen s kozjim nogama, rogovima i dugom bradom, tako da ga se vlastita majka, nimfa Driopa, prestrašila i pobjegla u »paničnom strahu«. Otac Hermes prihvatio je malog Pana i odnio ga na Olimp. Bogovi su se njegovom izgledu toliko smijali da je pobjegao i sakrio se u šumu. Ondje je odrastao, napušten od svih, i posvetio se sviranju na svirali. Njegovo najmilije društvo bili su satiri i nimfe, a često se pojavljivao i u veselom društvu boga vina Dioniza.

Pan nije imao sreće u ljubavi. Borio se za naklonost lijepih nimfi, ali su one bježale pred njim u »paničnom strahu«.

Jedna od njih, nimfa Pitida od straha se pretvorila u bor, a druga, nimfa Siringa, skočivši u vodu, pretvorila se u trsku. Uspjeha je imao jedino kod nimfe Eho koja ga je pratila po gorama kao jeka.

Prema ljudima Pan je bio osobito srdačan. Volio je pastire i pomagao im čuvati stada. No, na jedno su morali paziti: da ga ne smetaju dok spava. Kad bi ga netko iznenada probudio, skočio bi na neobazrivog napasnika i tako ga preplašio da bi dotičnoga obuzeo »paničan strah«.

Katkad je plašio i cijelu vojsku: npr. perzijsku u bici kod Maratona 490. godine prije Krista. Stoga mu zahvalni Atenjani podigoše svetište u spilji pod Akropolom.

Možete mirno spavati. Pan je na našoj strani!

BRANIMIR KOZLINA

ILUSTRACIJA *BRANIMIR DEVLIĆ*

SABLJA BANA

U vojnom taboru u Varaždinu do 11. rujna 1848. okupilo se više od 30 tisuća hrvatskih vojnika. Pod novom hrvatskom trobojnicom, crveno-bijelo-plavim barjakom, stigli su slobodnjaci, lički krajišnici, seržani mrka lica s crvenim plaštevima, seljaci u bijelim košuljama, svi spremni za obranu domovine. U taboru je kao u košnici.

– Sad zaviče patrola, sad zove straža na izmjenu. Ovdje puče pištolj, ondje ržu konji – opisuje izvjestitelj u »Narodnim novinama«.

Hrvatski ban Josip Jelačić »pun je muževne snage, s vedrim licem, na ognjevitu bijelcu«. Došao je dan kada će drski mađarski izazovi dobiti dostojan odgovor hrvatskih ratnika. Da bi pripravio vojsku za rad, banu nije trebalo mnogo riječi. Svi ti mrki i kršni junaci s turske granice ne samo da su cijenili i slušali svog vođu, nego su po odjecima dramatičnih događaja u Mađarskoj sami osjećali da u ljute okršaje kreču na zapovijest vlastita srca: »Hrvatska je u opasnosti!«

U svom proglasu Hrvatima Jelačić je naveo kako Pešta ne želi mir i pomirenje, a onda zaključio:

– Mi hoćemo jednakost i ravnopravnost svih naroda i narodnosti što žive pod ugarskom krunom. Kako ministarstvo mađarsko misli da ne može pristati na te pogodbe, čast i dužnost nalažu da pokušamo posljednje, da se latimo oružja!

Tog jutra zaječala je varaždinska ravnica od vojničkih bubnjeva i trubalja, od gromovita klicanja hrvatskih četa.

Zrakom su se zavitlali brojni barjaci. Okružen svitom generala i viših časnika ban je na bijelcu »Arapinu« promotrio duge kolone svojih vojnika, spremne za pokret. Zatim izvuče sablju i ispruženom desnicom pokaže prema Dravi:

– Što Bog da i sreća junačka!

Tih dramatičnih dana godine 1848. godine, kada je mađarska revolucija upela sve sile da stvori jedinstvenu naciju od Karpata do Jadrana, gdje Hrvatima nije bilo mjesta, Hrvatska je po tko zna koji put u povijesti bila prisiljena dograbiti oružje da bi na bojnom polju obranila svoju čast i dostojanstvo, svoja drevna državna prava, pa i nacionalnu opstojnost na vlastitom tlu. Hegemonisti iz Pešte pod izlikom naoko modernih, progresivnih ideja tadašnje građanske Europe o jednakosti među ljudima, smatrali su da im zajednička kruna sv. Stjepana daje pravo da svoj narasli ekspanzionizam provode na svim linijama. Gdje god su stigli, kršili su hrvatsku narodnu i političku individualnost, a drevnu državnost pokušali pretvoriti u neko »statutarno« pravo u posve nebitnim pitanjima državne uprave. Hrvati su – po njima – trebali govoriti mađarski, s vremenom postati »čisti« Mađari.

Izblijedjele povelje, listine i pergamene s kraljevskim i carskim pečatima više nisu bili dovoljna brana stranim uzurpatorima, iako su govorile o kontinuitetu hrvatske države koji je bio mnogo stariji i od habsburškog i ugarskog.

U smrtnoj pogibelji trebalo se braniti!

Vrijeme je tražilo smionog muža, domoljubnih i junačkih nakana, koji će Kraljevinu Hrvatsku uputiti na pravu stazu budućnosti. Našlo ga je voljom naroda upravo u Jelačiću, popularnom glinskom pukovniku čiji su nacionalni osjećaji, osobne sposobnosti i ambicije bili dobro znani rukovodećoj jezgri revolucionarnog hrvatskog pokreta u Zagrebu. Grof Janko Drašković znao je Jelačića još odmalena, Gaj se divio njegovu rodoljublju, ali je važnije od svega bilo to što su ga vojnici s granice prihvaćali i cijenili kao idealnog ratnog vođu, oštrog kad je trebalo ali i očinski raspoloženog u njihovu krugu. Kao isklicani ban, potvrđen carskim dekretom, Jelačić je brzo svojim političkim djelovanjem postigao puno jedinstvo naroda i takvo oduševljenje za otpor moćnom neprijatelju, kakvo se dotad nije pamtilo na hrvatskim prostorima.

Drskost Mađara prevršila je mjeru. Njihov vođa Lajos Kosshut, osiljen oštricom svojih honveda, dobacivao je Zagrebu:

– Gdje je ta Hrvatska, ne vidim je na zemljovidnoj karti! Među nama može samo mač odlučiti!

Poslije pregovora koji nisu urodili plodom, hrvatski ban nije oklijevao. Svojom vojskom udario je u samo srce Mađarske. Sada pod carskim zastavama, da bi pridobio konjaničke čete vjerne monarhiji, Jelačić bi postigao cilj, ali je u međuvremenu izbila bečka revolucija s opasnim velikonjemačkim pretenzijama. Kad bi oba protivnika spojila svoja opasna kliješta, Hrvatske zaista ne bi bilo na Košutovim kartama. Hrvatska vojska stoga se našla pred pobunjenom prijestolnicom.

– Hrvati idu! – širio se paničan glas, od austrijske granice do carske palače u Beču. Mnogi brbljavi Bečani odmah su postali drhtave kukavice. Ali, Hrvati nisu robili i palili. Njihovim su se bojnim redovima pridružile mnoge austrijske i češke čete, zamijenivši svoj borbeni poklik »hura!« hrvatskim »živio!«. Na optužbe o »divljim Hrvatima« i »razbojnicima«, Jelačić smiruje prestrašeni narod:

– Ja nisam neprijatelj slobode, no ne trpim ropstvo!

U međuvremenu se i jaka mađarska vojska približila Beču u namjeri da se spoji s ustanicima i tako presiječe kičmu monarhiji. Kod Schwechata vodi se odlučujuća bitka za sudbinu carstva, ali i Hrvatske. Mađari bacaju u boj 30 tisuća pješaka, tri tisuće konjanika i 42 topa. Podalje od bojnog polja ulogorio se i Lajos Kosshut, uvjeren u laku pobjedu svojih vojnika. Mađarski honvedi napali su u dvije kolone, ali ih hrvatski ban, po svim pravilima vojne taktike, tuče svojim topovima i konjicom, a zatim slama žestokim jurišima krajiške pješadije. Kosshut prvi bježi s bojišta, a za njim u kukavičkoj strci razbijena mađarska vojska.

Sada su na redu ustaničke barikade.

Jelačićev je vojni zbor dobio najteži zadatak: zauzeti mitnicu na liniji St. Marxer i prodrijeti kroz Sofijin most u srce grada. Glavar Jelačićevog stožera, general Zeisberg, osobno je vodio Hrvate na juriš. Uz njega je odjel pionira i četa krajiških serežana u crvenim kabanicama. »Teško je opisati onaj strah među Bečanima« – kaže jedno svjedočanstvo. – »Kad su na vrhu barikada ugledali crvene plašteve Hrvata. Bez daha poletiše u bližnje kuće ili se dadoše u divlji bijeg«. Hrvatski vojnici i na drugim mjestima razbili su utvrđene točke neprijateljske obrane. S posebnim bijesom, uz krike – Ola! Ola! – što je bio iskvareni izgovor za »sveučilišnu aulu«, okomili su se na sveučilišnu zgradu odakle je u danima najžešće pobune djelovao glavni ustanički štab. I carski dvor, sav u plamenu, brzo je pao u ruke napadača.

Na dan 1. studenoga hrvatski ban, sav sapet u raskošnoj uniformi feldmaršal – lajtnanta, na svom je bijelom »Arapinu« pobjednički prošao bečkim ulicama.

ILUSTRACIJA BRANIMIR DEVLIĆ

JELAČIĆA

Na dan 1. studenoga 1848. ban Josip Jelačić, sapet u raskošnoj uniformi, na bijelom je konju prošao ulicama Beča. Za njim stupala je hrvatska vojska, prva koja je nakon Napoleona umarširala u carski grad.

Pred njim i za njim stupala je hrvatska vojska. Mnoštvo je građana izašlo iskazati svoju zahvalnost izbaviteljima od revolucionarnog terora. Na zgradama se pojavilo cvijeće, maše se zastavama uz poklike na hrvatskom: »Živio! Živio!«

Usred zime, Bečani su se najviše čudili razgaljenim prsima hrvatskih krajišnika. Od vjetra i sunca pocrnjelo im je lice, tu se vide crvene kape i smeđi haljinci, tamo seljački klobuci, pa redovi serežana s crvenim kabanicama, širokih ramena, s jakim prsima i plećima. U široke pojase Hrvati su umetnuli sjajne handžare i turske kubures iskićenom drškom. Povremeno se čula i hrvatska narodna pjesma iz bezbrojnih grla što se osobito mililo Jelačiću. Uskoro su zaredala poklonstva hrvatskom banu koji je kao pobjednik, prvi poslije Napoleona, umarširao u carski Beč. Svojim pismenim čestitkama javili su se crnogorski vladika Njegoš, ruski car i mnogi njemački vladari.

Hrvatske čete nisu se dugo odmarale u toplim gradskim vojarnama. Već 5. siječnja 1849. probile su se poslije krvavih bojeva do Budima i Pešte, tada dva odvojena grada, do središta Kosshutove fantomske države od Karpata do Jadranskog mora. Mađarski su honvedi umakli što su brže mogli, a njihov vođa pokušao je opravdati bijeg klasičnim rječnikom svih poraženih:

– Pobijedismo i povukosmo se! Ne bi bila nikakva slava da slabijega pobijedimo!

Jelačić je poslije tih velikih ratnih pobjeda namjeravao progoniti i dokraja uništiti neprijateljsku vojsku na uzmaku, ali je napredovanje hrvatskog zbora zaustavljeno naredbom častohlepnog grofa Windischgrätza. Građanski rat proširio se stoga čitavim Podunavljem sve dok kod Vilagosa bahati Kosshutovi stijegovi nisu bačeni u blato sramnog poraza. Hrvatski se ban za samo nekoliko mjeseci ratovanja uvrstio u red najslavnijih austrijskih vojskovođa. Za ratničke vrline i zasluge na bojnom polju unaprijeđen je čak tri puta: od pukovnika u general-bojnika, zatim u feldmaršal-lajtnanta, a onda i u feldzeugmeistera, ili generala topništva, što u povijesti austrijskog carstva nije uspjelo ni privilegiranim habsburškim prinčevima. Ipak, carski je dvor oduzeo u jednom trenutku vrhovno zapovjedništvo Jelačiću, a poslije nesposobnog Windischgrätza radije zamijenio drugim generalima nego hrvatskim banom.

Kad se stišao ratni vihor, Hrvatska se othrvala agresivnom mađarskom ekspanzionizmu, ali joj je Beč umjesto slobode i ravnopravnosti naroda nametnuo apsolutizam i novo nijekanje hrvatstva. Uzalud se Jelačić protivio carskoj samovolji, uzalud je caru Franji Josipu otvoreno rekao da se »na nezadovoljstvu naroda ne grade države«. Umro je razočaran, ali ga hrvatski narod nikad nije zaboravio. Jer, ako i nije u svemu dosegao svoje zamisli, uspio je Hrvatskoj namrijeti neizbrisivi trag nacionalne samosvijesti i duboku vjeru u vlastite snage, pa i u oštru sablju ako zavlada neka nova pogibelj.

OBRAD KOSOVAC

ILUSTRACIJA DRAGIŠA BRAŠNOVIĆ

POD HRVATSKOM KUPOLOM

Do Zagreba je stigao autostopom, a do Novske tenkom. Nijemac Maik Dudek bio je član oklopne posade koja je uništila neprijateljski bacač raketa. U borbi je ranjen, oporavlja se i želi se boriti opet.

Maik Dudek, dvadesetpetogodišnji Njemac, iz Štuttgarta je došao ratovati u Hrvatsku. Mlad čovjek koji je služio vojni rok kao vozač tenka T-55 nije više mogao mirno slušati crne vijesti koje su danomice iz Hrvatske odlazile u svijet.

Autostopom je preko Beča i Maribora došao do Zagreba. Nakon kraće pripreme u hrvatskoj vojsci uputili su ga na bojište kod Novske, listopada 1991.

Naše oružane snage zarobile su jedan T-55 od četnika, no nije bilo školovanog vozača. Maik je oduševljeno prihvatio mjesto u posadi. Zadatak je bio otkriti i uništiti VBR, višecijevni raketni bacač, koji je uporno gađao naše snage. Tenk se vješto probijao kroz kanale i šumarke, prilazeći cilju. Posada je uspjela pronaći VBR i potpuno ga uništiti s nekoliko granata. Četnici nisu stajali prekriženih ruku, nego su ispalili granate i uspjeli teško oštetiti tenk. Maik je osjetio jak udarac u noge i trbuh i ostao zaslijepljen eksplozijom. Tenk je uletio u obližnji jarak i zaustavio se. Jedan gardist u tenku je poginuo, a zapovjednik je ranjen. Četnici su bijesno pucali po posadi koja se izvlačila i puzala na našu stranu. Maik je bio teško ranjen u noge, donji dio trbuha, ruke i oko. Prvi trenutak bio je paraliziran od bolova, zatim se pribrao i vidio da je ostao sam. Nije mogao micati noge, pa je puzao na leđama, oslonjen o ruke, cijela dva kilometra do mosta i naših položaja. Kamionom su svi povrijeđeni odvezeni u bolnicu gdje im je ukazana pomoć. Maik se dobro oporavlja i želi se opet boriti kao gardist u hrvatskoj vojsci. Kaže da mu se Hrvatska sviđa i da će kod nas ostati živjeti i nakon svršetka rata.

DRAGIŠA BRAŠNOVIĆ

Tenk T-54: osnovni borbeni tenk

Tehničko-taktički podaci:
Masa 36 t
Dužina 6,4 m
Širina 3,27 m
Visina 2,4 m

Naoružanje 1 x 100 mm top, dometa 15 km, komplet od 43 granate
1 x 12,7 mm DŠK mitraljez
Oklop do 150 mm debljine
Pogon dizel-motor snage 520 KS
Autonomija vožnje 18 do 22 sata ili 440 km
Gazi vodu do dubine 1,2 m bez pripreme
Gazi vodu s pripremom do dubine 4 m
Posada — 4 člana: vozač, zapovjednik, strijelac i punilac.

SAVJEST

SCENARIJ: *BRAJEN DRAGIĆEVIĆ*
CRTEŽ: *GORAN SUDŽUKA*

ONDE STE DA ZAMENITE DRUGOVE, KOJI ĆE NA ZASLUŽENIH MESEC DANA ODMORA! VAŠ ZADATAK JE DA SPREČITE USTAŠE DA ZAUZMU I PEDALJ SRPSKOG TERITORIJA, TE DA VRATITE ŠTO SU DOSAD OTELI!

GORAN SUDŽUKA '92. ©

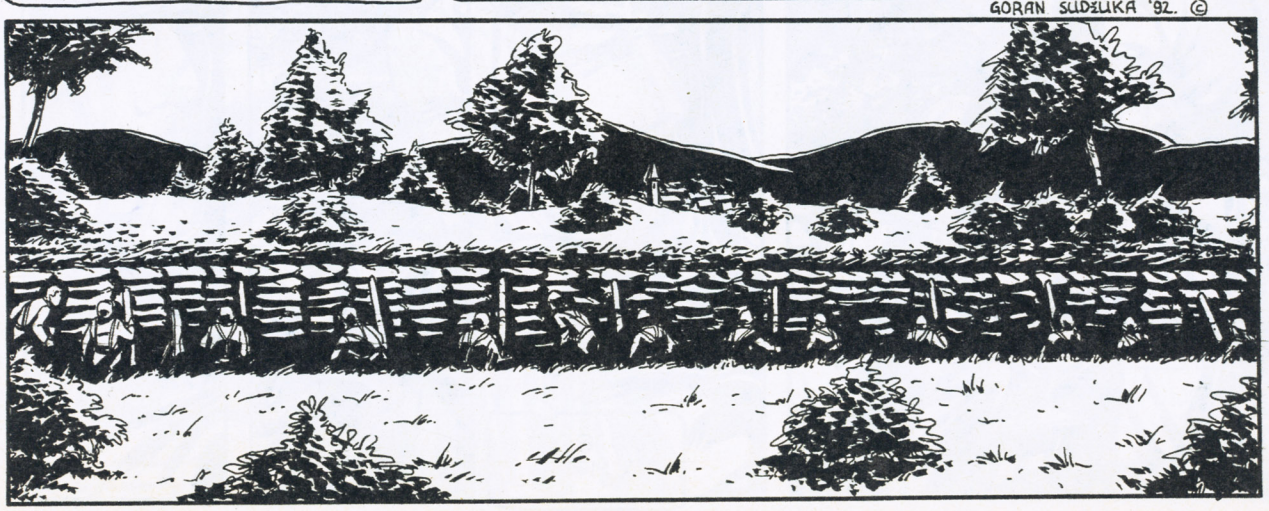

PRIPREMI, VOJNIČE!
PALI!
GAĐAJU CENTAR GRADA.
2
MARKO, SINE, REKLA SAM TI DA NE DOLAZIŠ, OVDE JE OPASNO ZA TEBE.
GORAN SUDŽUKA '92 ©
PALI!!
PALI!
SAD JE RED NA MENI.

GORAN SUDŽUKA '92. ©

PA PUCAJ ONDA !!
NIJE MI ŽAO USTAŠA...
...NEGO LJUDI !!
CROC!
A VAS...
BAM!
...NIJE MI ŽAO!
BAM
BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP -
GORAN SUDŽUKA '92 ©
4
BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP - BIP
P - BIP

Dennis the Menace

By Hank Ketcham

Duhovna Braća

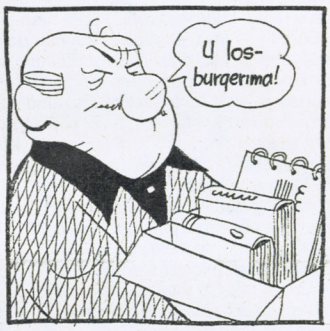

SALOMON

DARKO MACAN

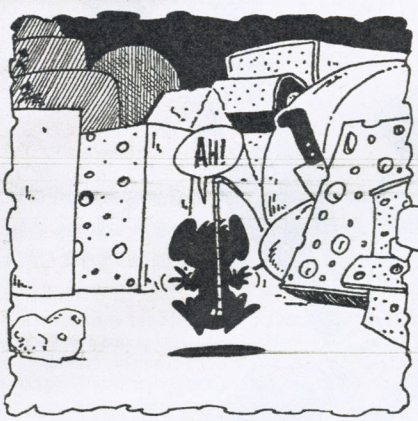

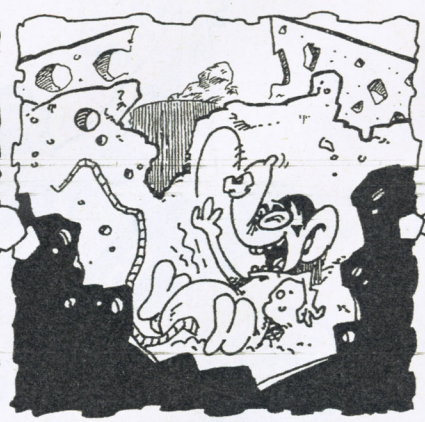

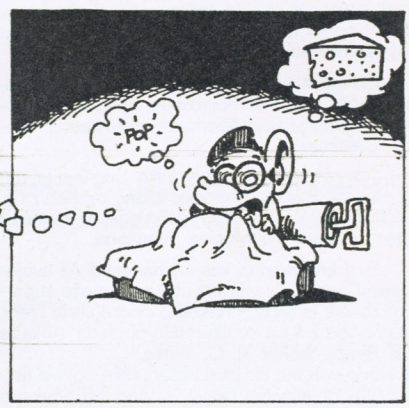

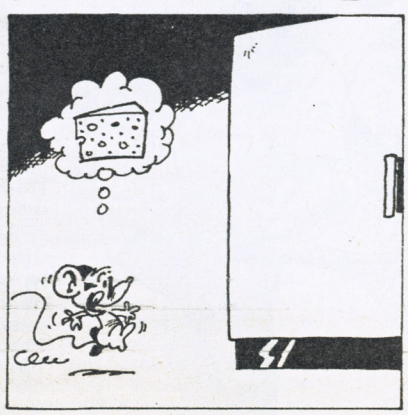

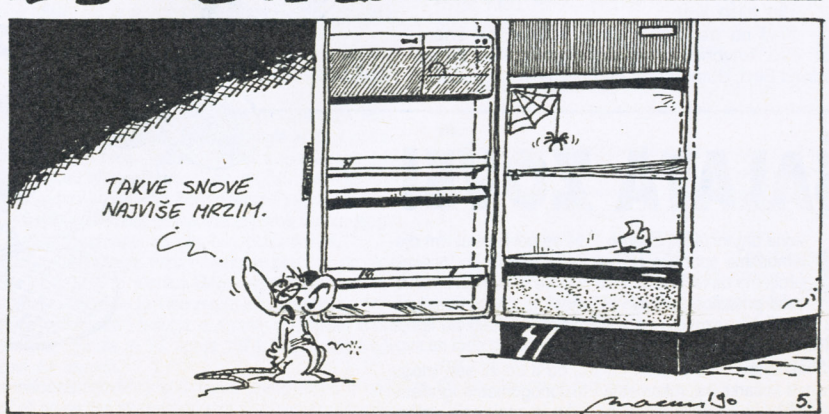

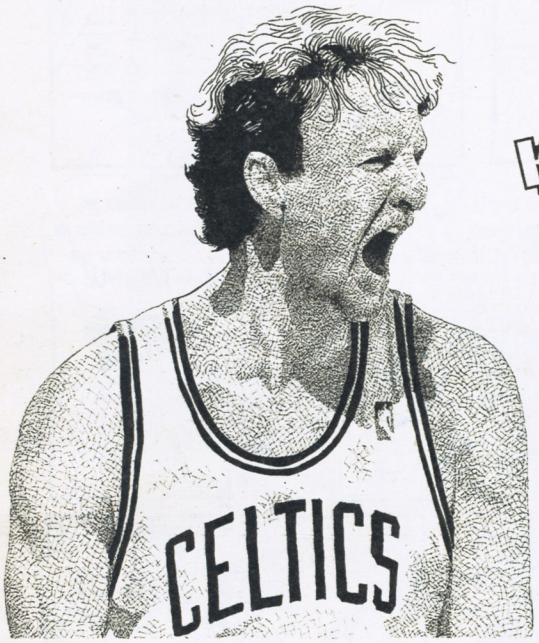

LARRY ZA SVE

Larry Bird simbol je američke profesionalne lige NBA, košarkaš koji je obilježio posljednjih petnaestak godina igre između dva obruča. Danas, kad se približava četrdesetom rođendanu (rođen je 1956.) još je jedan od najboljih igrača svojih »Boston Celticsa«. Mnogi su pokušavali objasniti odakle tolika volja za igranjem. Izdvojit ćemo tek nekoliko izjava u kojima ćemo prepoznati većinu Birdovih kvaliteta.

– On mora uvijek pogoditi, točno dodati, obraniti, skočiti. Nikad samome sebi ne oprašta grešku – rekao je Red Auerbach, predsjednik »Boston Celticsa«.

– Larry je oličenje pobjednika. Suptilan je, nagao, silovit, mudar, gnjevan, lukav, drzak... On ima sve što je potrebno da njegova momčad uspije – riječi su Magica Johnsona.

– Bird ima pristup kao Muhammad Ali svojedobno u boksu. Za vrijeme utakmice može suparnika izbaciti iz takta s nekoliko podrugljivih riječi, ili samo jednim od svojih mrkih pogleda – kaže bivši Birdov trener K. C. Jones.

Možda veličinu Birdove košarkaške pojave najslikovitije objašnjava izjava jednog od novinara koji prati NBA ligu:

– Kad na treningu gledam »Celticse«, znam reći: evo četvorice prosječnih igrača. Kad im se pridruži Bird, dometnem: Evo pet velikih igrača...

CRNA MANEKENKA

Kad se pojavila na atletskim stazama, odmah su je usporedili sa čuvenom Wilmom Rudolph, kraljicom Olimpijskih igara 1960. godine u Rimu. U našoj kratkoj priči riječ je o Florence Griffith Joyner, atletičarki koja se uz nebrojene uspjehe u osamdesetim godinama zacijelo isticala i najekstravagantnijim modnim detaljima.

Florence je prva na atletskim stazama nastupala u raznobojnim kostimima, s dugačkim noktima, do savršenstva dotjeranim frizurama... Kolika je bila njena želja za što spektakularnijim nastupima svjedoči i podatak da je u Los Angelesu otvorila i modni salon za uljepšavanje i njegu. Njena naklonost prema manekenstvu, dakako, urodila je plodom. Prigodom svake utrke bila je najuočljivija na tartan-stazi, salijetali su je novinari, fotoreporteri i znatiželjnici.

Njene slike doslovce su obišle svijet. Jedna osobito. Florence Griffith Joyner bila je poznata po dugačkim noktima, kao u mačke. Najčešće su bili obojeni u ljubičastu ili jarku crvenu boju koju je potom kombinirala s bojom dresa. Stoga je za vrijeme priprema za start utrke često imala teškoća.

Nije se mogla, naime, nasloniti na vrškove prstiju ruke, već je pucanj startnog pištolja dočekivala oslonjena na dlanove. A to je, pak, za fotoreportere bio uistinu zahvalan prizor.

Snimke Florence Griffith Joyner, oslonjene o dlanove bile su atrakcija na športskim stranicama svih svjetskih novina.

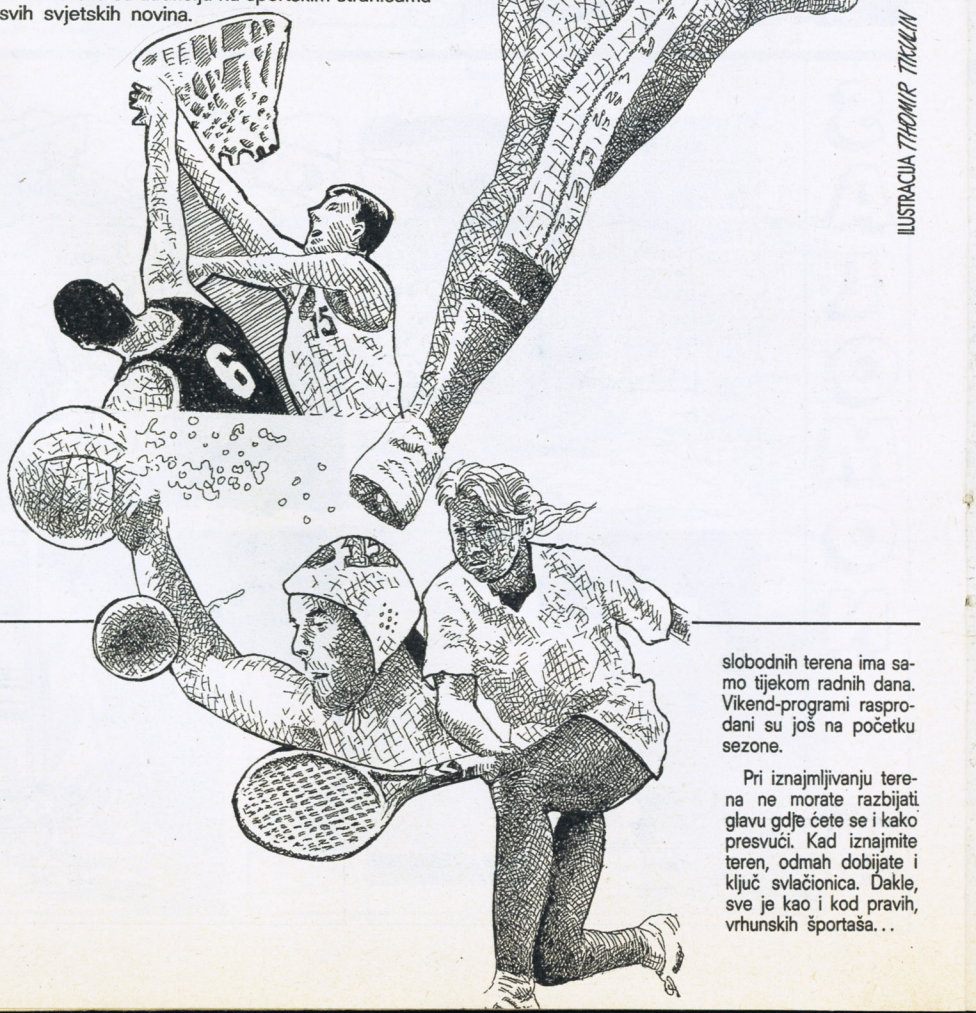

ILUSTRACIJA THOMIR TIKULIN

ŠALATA ZOVE!

Radna organizacija Zagreb, koja se bavi i uslužnim djelatnostima športske rekreacije, spremno je dočekala proljetne dane. Prva novost koja će nesumnjivo razveseliti pristalice tjelesnih aktivnosti je otvaranje plivališta olimpijskih razmjera na »SRC Šalata« početkom lipnja.

No, oni koji vole igre s loptom također mogu doći na svoje. Svakodnevno se u istom centru, od 8 do 20 sati, mogu iznajmiti košarkaška, rukometna i malonogometna igrališta. Na »Šalati« su i teniski tereni, no kako je zanimanje veliko, slobodnih terena ima samo tijekom radnih dana. Vikend-programi rasprodani su još na početku sezone.

Pri iznajmljivanju terena ne morate razbijati glavu gdje ćete se i kako presvući. Kad iznajmite teren, odmah dobijate i ključ svlačionica. Dakle, sve je kao i kod pravih, vrhunskih športaša...

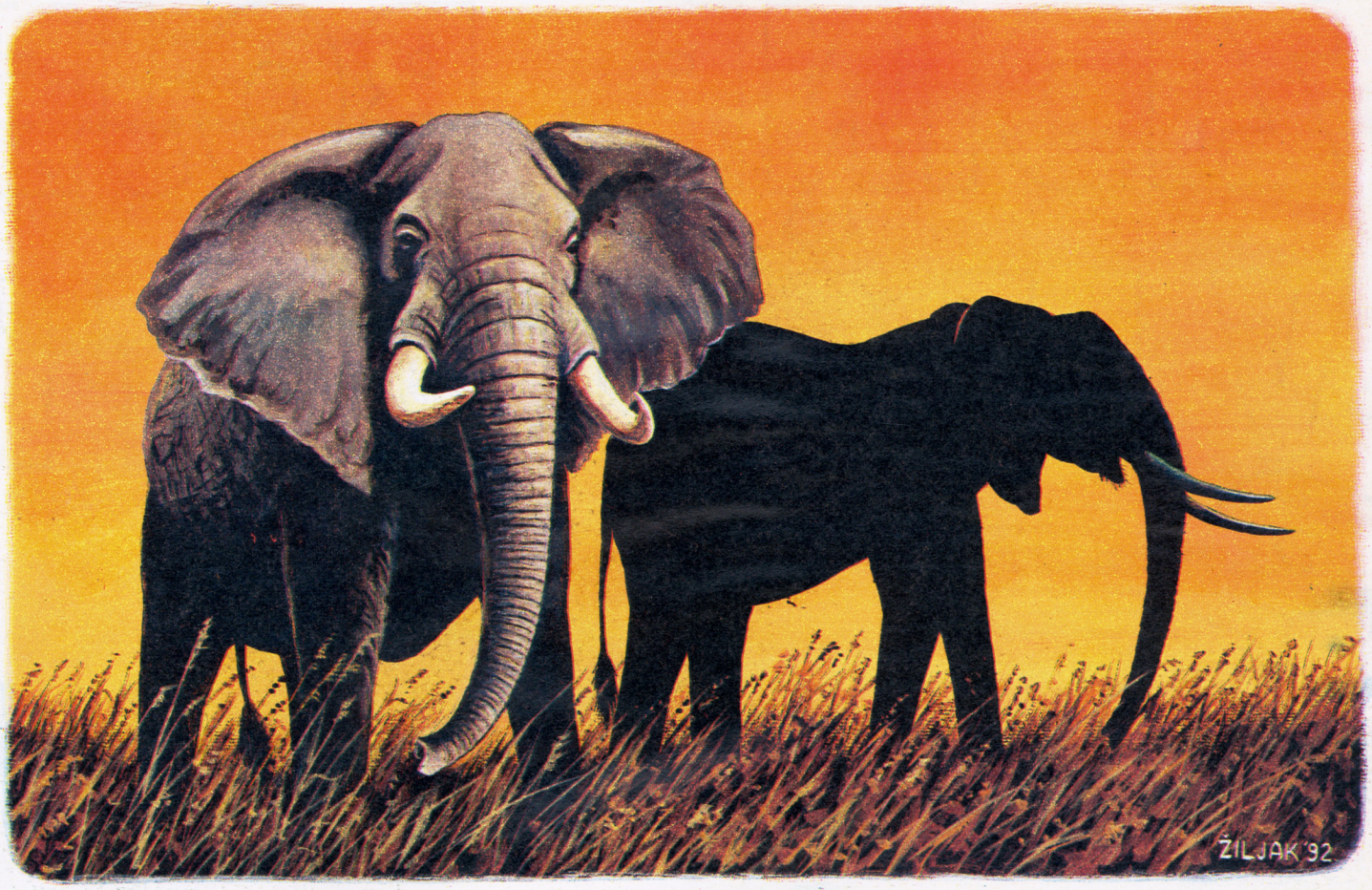

ILUSTRACIJA ALEKSANDAR ŽILJAK

SUMA JE SAMA

U rujnu 1969. zagrebački zoološki vrt prvi je put dobio afričku slonicu. Beba s malo prevelikim ušima stigla je iz Kenije, brodom "Marko Marulić". Brzo se sprijateljila s Marom i Dorom, ali je, nažalost, ubrzo ostala bez društva.

Još dok su trajali pregovori oko dolaska slonice Mare, bilo je jasno da je nastamba za slonove premala i preskromna, pa je potkraj 1958. počela gradnja suvremenije i modernije, dakako s bazenom u otvorenom dijelu. Otvaranje novog paviljona Dorica nažalost nije doživjela. Uginula je 21. lipnja 1959. nakon velikih muka. Mnogo neprospavanih noći proveli su timaritelji i veterinari s Veterinarskog fakulteta uz Doru kojoj život nije spasio ni lijek, hitno dostavljen iz Londona. Tonček Dolenec pričao mi je, sa suzama u očima, kako je Dora pogledom molila pomoć.

Nova nastamba – danas su nosorozi u njoj – otvorena je za publiku 1961. godine. Nažalost, u novoj nastambi Rama se nije osjećala »kao doma«. Napadala je Maru, a kad je iste godine u ZOO stigla iz Colomba dvogodišnja Dora II, indijska slonica kojoj su timaritelji ukazivali više pažnje nego njoj, Rama je postala nepodnošljiva. Timaritelji je nisu mogli kupati, a počela je gutati i kamenje, što je kod slonova znak poremećaja. Jedan takav kamen bio je i za golemu Ramu prevelik. Zapeo je u jednjaku, nije mogao proći u želudac, Rama je prestala jesti i u velikim mukama uginula 9. srpnja.

Ljubimica publike postaje Dora, sada već potpuno pripitomljena i naučena mnogim majstorijama, na veselje publike. Dora je bila toliko vješta da je pred nastambom slonova uvijek bilo najviše radoznalih posjetilaca. Njen opip vrhom surle bio je tako istančan da je metalne novčiće razlikovala po veličini. Jasno, za veći novčić tražila je i veću nagradu: više voća. Ako bi dobila manje no što je mislila da je dovoljno, nezadovoljno bi puhala i trubila dok nije dobila zasluženo.

Dora i Mara u sestrinskoj su slozi uživale u svojim odjeljcima, okružene pažnjom starih i novih timaritelja – Štefa, Branka i ostalih.

U rujnu 1969. godine, brodom »Marko Marulić«, među životinjama iz Mombase (Kenija) stigla je prvi put u naš vrt afrička slonica. Jednogodišnja beba visoka 1,2 metra i teška 80 kilograma kupljena je od tvrtke »Hartley COO«, zajedno s golemim kornjačama i zebrama. Ljepoticu s malo prevelikim ušima nazvali smo Suma, jer je svota novca isplaćena za nju bila pozamašna.

Četiri godine sloge, mira i atrakcija brzo su prošle. Tijekom 1973. godine, slonica Dora naglo je prestala jesti. Iz dana u dan sve je više mršavjela. Usprkos intervencijama veterinara i kolega iz stranih zooloških vrtova, nažalost, uginula je 23. lipnja 1974. Uzrok smrti bili su čirevi na želucu.

Na pedesetogodišnjicu dolaska prvog slona u naš vrt, počeli su radovi na paviljonu za slonove, nosoroge i tapire, a Suma i Mara preseljene su u današnje prebivalište pet godina poslije. Prostor za slonove suvremeno je opremljen i u njemu ima dovoljno mjesta za tri odrasla slona, čak ako se i ne podnose.

Mara je u raskoši uživala samo tri godine, jer je 9. lipnja 1985. ujutro, nađena mrtva u svom odjeljku. Uginula je od srčanog infarkta. Suma je bila tužna i danima je odbijala hranu. Do dana današnjeg nije više onakva kakva je bila dok je živjela u društvu.

Vrijeme prolazi, zagrebački ZOO još nije uspio kupiti novu slonicu. Razlog, dragi čitatelji, možete pretpostaviti.

Opazili ste vjerojatno da u oba napisa o slonovima nigdje nismo spomenuli mužjaka. Mužjake u zooloških vrtovima s ograničenim prostorom nerado drže. Razlog tome je silna goropadnost mužjaka u vrijeme intenzivnog spolnog nagona. U to vrijeme mužjakom je nemoguće vladati. Ruši sve pred sobom, a za osoblje je pogibeljan. Među ljudima koji se bave životinjama u zooloških vrtovima kola uzrečica: koliko mužjaka u vrtovima, toliko ljudskih žrtava.

Vjerujemo da ćemo uskoro moći objaviti veselu vijest čitateljima »Plavog Zabavnika« – da dolazi nova mlada slonica u naš vrt.

TOMISLAV KELEMEN

KAMEN U TRAVI

ZIDINE BOJE VJEČNOSTI

Pitomi brežuljci Hrvatskog zagorja privlačili su ljude od pamtivijeka. Malo je krajeva gdje na tako uskom prostoru možemo naći toliko vrijednih spomenika kulture.

Svojom ljepotom i postojanošću ističe se Veliki Tabor, jedan od najočuvanijih srednjovjekovnih gradova u nas, prvorazredni spomenik nulte kategorije.

»Stoji i bliješti i danas, pričinja se izdaleka kao da je još živ, da nam donosi cio život minulih dana, priviđa se kao da će nas tu stara vlastela vedro dočekati... Ali sve je to tek priviđanje!« — listamo požutjele stranice davnih putopisa.

Uz Veliki Tabor vezano je mnogo legendi i priča. Već pogled na dvorac u nama budi maštu.

Poznata je priča o lijepoj Veroniki iz obližnjeg Desinića, čarobnici koja je grad spasila od Turaka. Nakon silnih naviranja, probivši obrambeni zid, Turci su došli podno branič-kule. Veronika je sjedila uz prozor i rezuckala slamu na komadiće. Kad su se Turci približili, prosula je na njih slamu koja se pretvorila u roj stršljena. Turci su pobjegli glavom bez obzira.

Jesu li prsti čarobnice bili umiješani i u druge događaje možemo samo naslućivati, ali su mnogi osvajači zaobilazili Zagorje u širokom luku.

Veliki Tabor je sagrađen vjerojatno potkraj srednjeg vijeka, sudeći po obliku i klesanoj građi. Već ime govori da je tu nekad bila obrambena građevina. Prastara riječ, tabor, znači logorište ratnika. Usprkos mnogim dogradnjama i pregradnjama, osobito u 17. i 18. stoljeću, kada se srednjovjekovna utvrda pretvarala u dvorac, Veliki Tabor je očuvao kasnogotičke oblike i kompoziciju.

Jezgru dvorca čini peterokutna građevina prstenasto opkoljena zidovima i kulama. Ona tvori dvorište nepravilna oblika. Prvotno je imala samo dva kata i iz tog najstarijeg razdoblja potječu gotički prozori i kameni dovratnik u unutrašnjosti. U renesansno doba dograđen je i treći kat. Dvorište je dobilo arkadne trijemove i tako je nastala dvokatna renesansna galerija po uzoru na dvorce 16. stoljeća.

Za obranu grada sagrađene su na zapadnoj strani dvije polukružne kule sa strijelnicama. U najmanjoj, južnoj kuli, smještena je kapela sv. Ivana potkraj 17. stoljeća, a drveni toranj iznad kapele postavljen je u 19. stoljeću. Usavršenjem topništva mijenja se i izgled gradova. Dvorac je tada dobio i najjaču, istočnu kulu s velikim strijelnicama u prizemlju, za teške topove.

Osobitost Velikog Tabora je u tome što su gornji katovi širi, jer su građeni na kamenim konzolama. Između svakog drugog para konzola ostavljeni su otvori iz kojih

ILUSTRACIJE MESUD BAŽINKIĆ

KAMEN U TRAVI

Veliki Tabor sagrađen je potkraj srednjega vijeka, a čini se kao da će na zagorskom brežuljku stajati zauvijek. Tvrdi grad zaobilazili su osvajači, ali ne i legende, poput one o Veroniki Desinićkoj. Tijelo nesretnice zazidano je u stijenu iznad viteškog salona...

bi se za obranu od neprijatelja lijevala rastopljena smola ili vrela voda. Ulaz u dvorac oduvijek je bio na istom mjestu, samo što je tijekom vremena najviše mijenjan i dograđivan. Tu se i sada vidi grb obitelji Ratkay (zdenac s koloturom), dok uza nj stoji nejasni grb ministra Thuquta, kasnijeg gospodara.

Povijest gradova u pravilu je tek povijest izmjene vladara, a o gradovima se zna malo ili gotovo ništa..

Stoljećima je stara i druga priča o Veroniki Desinićkoj, nažalost, ovaj put nešto okrutnija. Mladi grof Friedrich Celjski zbog lijepe Veronike ubio je svoju ženu Elizabetu, jedinicu kneza Stjepana I Frankopana. Ljutiti knez Herman, otac Friedrichov dao je udaviti Veroniku da mu »pleme plebejstvom svojim ne okuži«. Tijelo nesretnice potom je zazidano u stijenu iznad viteškog salona.

Upravo Celjski bili su prvi poznati gospodari Velikog Tabora, sredinom 15. stoljeća. Grad je poslije dobio hrvatski ban Ivaniš, nezakoniti sin Matije Korvina. Od 1503. godine u posjedu je obitelji Ratkay, koja ga je zadržala gotovo tri stoljeća, sve do smrti posljednjeg izdanka loze 1793. godine. Ratkayevi su ostavili glas i spomen dobrih gospodara. Širili su svoje posjede, borili se protiv Turaka, postali baruni, te izrodili nekoliko izuzetnih sinova.

Barun Juraj Ratkay, zagrebački kanonik, izdao je u Beču 1652. godine prvu sustavnu povijest Hrvata pod naslovom: »Memoria requm et banorum«.

Barun Ivan Ratkay, svršivši filozofiju i pravo u Beču, stupio je u isusovački red i zatim postao misionar. Djelovao je u Meksiku, među Indijancima plemena Tarahumari, gdje je i umro od otrova 1683. godine.

Nakon Ratkayevih, Veliki Tabor ostaje bez pravih gospodara. Kralj Franjo II daruje ga ministru Thuqutu. Grad otkupljuju zagrebački trgovci, braća Grünwald. Godine 1927. dvorac kupuje slikar Oton Iveković na licitaciji za sto tisuća ondašnjih dinara, a vlada dodaje još deset tisuća za nužne popravke. Zbog bolesti i nemogućnosti održavanja, Iveković napušta imanje. Njegova obitelj u bescjenje ga prodaje banskoj upravi 1938. godine, koja ga potom daje časnim sestrama reda kćeri milosrđa iz Blata na Korčuli. I tako, do danas dvorac nije našao prave gospodare, te polako ali sigurno propada.

Priča se da su zagorski dvorci bili povezani podzemnim hodnicima s obližnjim vodama. Mnogo godina nije se znalo gdje je tunel u Velikom Taboru. Zagonetku je riješila guska koja je pala u bunar u dvorištu dvorca, kada su tu živjele opatice. Nesmotrena guska tako je pronašla prolaz koji je vodio do potoka u selu Košnička Gora. Djeca i danas traže izlaz kraj potoka, ali se on opet izgubio, vjerojatno do neke nove guske.

BRANIMIR KOZLINA

MOREPLOVCI DOBRE NADE

ILUSTRACIJA E. T. RIBIĆ

Kraljević Henrik, treći od petoro sinova portugalskog kralja Ivana I i Filipe Lankasterske, umjesto dokolici i dvorskim zabavama, od rane mladosti posvetio se izučavanju matematike i astronomije, te strasnom čitanju antičkih putopisa. Napredak svoje malene domovine — stiješnjene između Španjolske i atlanskih prostranstava — naslućivao je u pomorskoj ekspanziji. Stoga 1419. podigne u Sagresu, nedaleko od Rta Sao Vincente, »znanstveno naselje« po njemu nazvano »Villa do Infante«. Tu okupi brodograditelje, astronome, kartografe i matematičare svjetskoga glasa.

Pitomci te svojevrsne »pomorske akademije« zaplovili su put jugozapada osamdesetak godina prije Kolumba u lađama male zapremine, takozvanima *barco* (s jednim jarbolom) i *barinel* (s dva jarbola), pretečama *karavela*. Najprije otkriju otoke Porto Santo i Madeiru, a zatim Azore.

Prekretnica u plovidbi niz zapadnu obalu Afrike dogodila se 1433. kada je po Henrikovom naređenju Gil Eanes u drugom pokušaju oplovio zloglasni i tajanstveni Rt Bojador. Naime, po starom predanju pomorci su vjerovali da se iza tog rta — oko kojeg more uvijek ključa — ocean ruši u ponor i guta brodove. Smjeli i uporni Eanes otkrio je da »ponora« nema, a zagonetno »ključanje« da uzrokuje široki pojas plićaka koji se prostiru daleko na pučinu.

Henrikovi moreplovci jedrili su od jednog do drugog afričkog rta sve južnije. Svaka ekspedicija obogatila ih je novim spoznajama o opasnostima i tajnama mora, o novim krajevima i ljudima. Konačno 1445. godine Dinis Diaz dopre do ušća rijeke Senegal i do velikog rta obrasla bujnim raslinjem, te ga zato nazove »Zelenim« *(Cabo Verde)*.

Crne su domoroce pokrštavali, ali i odvodili u ropstvo. Uslijedila su prva neprijateljstva i sukobi. Tada »gospodin Infant preporuči neka se domoroci ubuduće ne napadaju, već neka se s njima sklapaju sporazumi i trgovački poslovi, jer je njegova želja sve ih pokrstiti. . .«

Za života Henrika Pomorca (umro 1460.) Portugalci su doprli do Rta Palmas. Nastavljajući tražiti put u Indiju plovidbom niz afrički kontinent, Bartolomeo Diaz stigne 1487. do najjužnijeg dijela i nazove ga »Olujnim rtom« *(Cabo Tormentoso)*. Da bi ohrabrio pomorce, kralj Ivan II nadjene mu privlačnije ime: Rt Dobre Nade *(Dabo da Boa Esperanca)*.

Jedanaest godina kasnije, oplovio ga je Vasco da Gama na svom prvom putovanju u Indiju. Zapovjednički brod flotile, *»Sao Gabriel«* (120 t) prema suvremenim proračunima bio je dug 28,60 metara, širok 8,50, s krmenim gazom od 2,30 i pramčanim od 1,70 metara. Osim zapovjednika i peljara imao je brojnu posadu i mnogo vojnika. Među njima bilo je i kažnjenika, čak i osuđenika na smrt, koji su izviđali po negostoljubivim krajevima. Ponijeli su i dvadesetak kamenih stupova *(padroes)* s križem na vrhu, visokih oko 4 metra, na kojima je s jedne strane bilo uklesano kraljevo ime, a s druge bi upisali datum postavljanja i ime kapetana. Stupovi su potvrđivali otkriće i suverenitet portugalske krune. Poslije desetomjesečne plovidbe i brojnih zaustavljanja uz istočnu obalu Afrike, stigla je Da Gamina flotila 20. svibnja 1498. u Calicut (Južna Indija). Tamo na sidrištu zateknu četrdesetak velikih arapskih trgovačkih jedrenjaka. . .

Dolaskom portugalskih moreplovaca u Indiju stubokom se mijenja dotadašnji način trgovine s Dalekim istokom. Umjesto da se skupocjeni teret začina, tkanina, porculana i dragog kamenja prevozi arapskim brodovima do Crvenog mora, zatim karavanama do Aleksandrije, pa opet brodovima preko Sredozemlja, sada je u konvojima plovio ravno do Lisabona. Bio je to početak kolonijalnog bogaćenja Portugala.

Europljani su, naime, bili opsjednuti pro-

Pakleni prizori ponavljali su se na ekvatoru. Posvuda su odjekivali jauci, iscrpljena tijela ležala su u krvi i znoju, a nesmiljeno sunce dovodilo je do ludila: za malo sjene na palubi vodila se borba noževima. Pa ipak, Portugalci su i dalje plovili prema novim otkrićima.

izvodima Dalekog istoka, osobito mirodijama kojima su pripisivali nadnaravnu moć. Cijenili su ih kao suho zlato. Početkom 16. stoljeća, naprimjer, za 500 libri klinčića na Molučkim otocima plaćalo se 2 dukata, a u Malaki 4, a u Calicutu 500, a u Londonu 1680 dukata. Dakle 840 puta skuplje!

Da bi osigurali što brže naseljavanje novih posjeda i redovit prijevoz robe, Portugalci grade glomazne i zdepaste putničko-teretne *karake* i *karakune*. Najveći su mogli ukrcati do tisuću putnika i posade. K tome desetak volova, stotinu ovaca i nekoliko tisuća pari peradi. Putnike su smještali u uskom i niskom, uvijek mračnom i zagušljivom potpalublju. Oni najugledniji uživali su povlasticu korištenja časničkih kabina na krmnici. Manje ugledni, ali bogati, spavali su u glavnoj prostoriji, odvojeni zavjesama na povišenim ležajevima da bi se barem donekle zaštitili od gamadi koja je bilo posvuda. Kad bi naišla oluja, zatvarali su sve otvore. Brodsku unutrašnjost prožimao je nepodnošljiv smrad. Krikovi, psovke i zapomaganja odjekivali su sa svih strana. Iscrpljena tjelesa ležala su u kalužu.

Slični pakleni prizori ponavljali su se na ekvatoru, kada bi jedrenjaci zapali u višednevne utihe. Odjeća se raspadala od vlage i znoja, koža osipala gnojnim prištevima. Nesmiljeno sunce dovodilo je do ludila: za malo sjene na palubi često se borilo noževima. Ipak, najveću brigu zadavala je pitka voda. Petnaestak dana poslije isplovljenja govorilo se da je ima »za piće i jelo« — vrvjela je crvima...

Plovidba sporim *karakama* i *karakunima* od Europe do Indije i natrag trajala je najmanje tri godine. Ponekad i šest, pa čak i osam godina! Osim toga, događalo se da su tri od četiri portugalska jedrenjaka postajali plijenom oluje ili požara i tako zauvijek nestajali u oceanskim dubinama.

FRANO BARAS

JACK LONDON

PEROM LUTALICE

Jack London, pisac podjednako omiljen početkom stoljeća kao i danas, promijenio je u svom kratkom i burnom životu mnogo zanimanja: bio je radnik, mornar, krijumčar, kopač zlata, novinar i ratni dopisnik, premda je najpoznatiji kao romanopisac. Rođen je 1876. u San Franciscu. U Oaklandu, dijelu San Francisca, otkrio je knjižnicu i čudesan svijet knjiga.

Nakon službe u ribarskoj patroli i traženja zlata na Aljasci, London je isplovio iz rodnoga grada u Beringovo more s flotom lovaca na tuljane. Bio je to naporan život, rad je bio težak, a međusobne nesuglasice posada je rješavala šakama. No i na brodu, nakon teškoga rada i čestih tučnjava, Jack London mnogo čita i piše članke za novine ili časopise. Godine 1900. objavio je i prvu knjigu — »Sin vuka«. Romani su mu uzbudljivi, u središtu njegova zanimanja uvijek su snažne osobe, a autorove simpatije na strani su potlačenih.

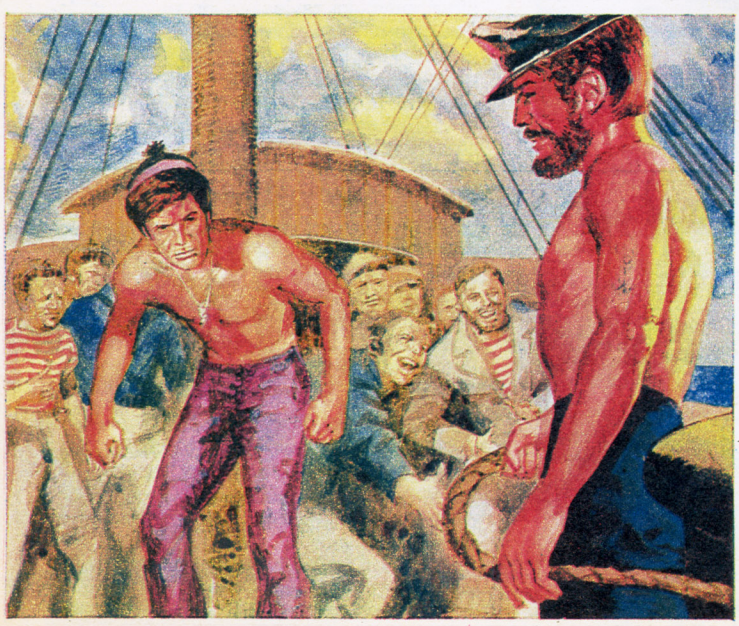

Strinaest godina napustio je školu i zaposlio se u tvornici konzervi u kojoj radi i po deset sati na dan. Kao petnaestogodišnji dječak kupuje malu jedrilicu i postaje »kralj kradljivaca ostriga«, jer sa svojim vršnjacima krade školjke s tuđih nalazišta. U jednom takvom »pothvatu« umalo je izgubio život kad je pao s palube u more. Struja ga je odnijela daleko, ali ga je spasila posada nekog grčkog broda.

Jack London napisao je vrlo mnogo romana, novela, nekoliko drama, knjiga eseja i političkih članaka. U svojim djelima borio se protiv nepravde i bijede. Autor slavnog »Bijelog očnjaka« umro je mlad, 1916. u svojoj četrdesetoj godini.

PJESMA GRIČKE VJEŠTICE

Krvavi most dijelio je stari Zagreb i na dva glazbena dijela: s jedne strane crkveni napjevi, s druge pučka glazba. Nesuglasje je bilo toliko da su Gradec pratile optužbe kako pjeva u suradnji s vragom!

U trinaestom stoljeću gospodarsko i kulturno tržište postupno se seli s juga Hrvatske na sjever. Najrazvijeniji i najbogatiji grad toga vremena postaje Zagreb. Kao što i priliči takvome gradu, dobija katedralu koja se danas s pravom ubraja među najveće gotičke građevine sjeverne Hrvatske.

Jedna od najzaslužnijih osoba za razvoj glazbenog života u Zagrebu na prijelazu iz 13. u 14. stoljeće bio je Augustin Kažotić (oko 1260-1323.), zagrebački biskup rodom iz Trogira. Nakon stupanja u dominikanski red odlazi 1286. na studij na Sorbonnu. Tamo ima priliku upoznati crkvenu glazbu na liturgijskim službama u crkvi Notre-Dame, tada najznačajnijem središtu crkvene glazbe u Europi. Kada 1303. godine postaje zagrebački biskup, u crkveno bogoslužje uvodi nešto novo, za što vjeruje da će koristiti njegovom narodu. Tako je u bogoslužje uveden tzv. **zagrebački obred** koji se održao sve do 18. stoljeća, a pratila su ga četiri kanonika-pjevača. Također je postao običaj da se za vrijeme mise pjevaju i hrvatske crkvene pjesme. No, biskup Kažotić je bio ne samo reformator glazbenog života u Zagrebu, već i jedan od najstarijih poznatih skladatelja u nas. To zaključujemo po djelu (nažalost, jedinom sačuvanom) Agnus Dei, objavljenom 1723. u pjesmarici »Cithara Octochorda« (najopsežniji tiskani zbornik latinskih i hrvatskih crkvenih napjeva).

Razvoju glazbenog života u Zagrebu pomogao je i rad **Katedralne škole** u kojoj su se glazbeno obrazovali svećenici koji sudjeluju u glazbenom životu Zagreba kao pjevači na raznim crkvenim svečanostima, a priređuju i predstave na Gradecu. U to se vrijeme (1359.) spominju i prve orgulje u Zagrebu, one u Crkvi sv. Marka na Gradecu (ne treba zaboraviti, kao što nam se to često događa kad je riječ o našim kulturnim spomenicima, da je portal te crkve najmonumentalnije kiparsko djelo gotike u Hrvatskoj). Uz te orgulje spominje se i ime prvog poznatog orguljaša u nas – majstora Nikole. Zanimljivo je i čudno to što će stolna crkva u Zagrebu svoje orgulje dobiti tek gotovo cijelo stoljeće nakon Markove crkve. Je li razlog tome što Kaptol nije imao dovoljno novca za gradnju velikih orgulja, ili je gradska uprava obrtničkog Gradeca bila bolja, ostaje da nagađamo.

Da ne stvorimo nepotpunu sliku glazbenog života Zagreba u 14. stoljeću valja reći da se osim crkvene glazbe podjednako njegovala i svjetovna. Putujući svirači stalno se naseljavaju u gradovima, dobivaju poslove u gradskim službama, te osnivaju cehovska udruženja. Postoje zapisi da je na području Zagreba živjelo nekoliko svirača koji su nastupali na gradskim zabavama, svečanostima, sajmovima i plesovima. Zbog pjevanja pjesama bližih puku (što znači, pjesama humorističkog i lascivnog sadržaja) vrlo su brzo došli u sukob sa crkvenim vlastima koje su ih proglasile »pomoćnicima đavla«, te se svim silama trudile da ih protjeraju iz grada kako bi on ostao čist i pobožan.

U mnogim spisima slobodnog kraljevskog grada Zagreba spominju se pjevači i svirači pod zajedničkim imenom **»ioculator«** ili **»histrio«** (ime koje nam je danas poznato iz imena glumačke družine **Histrion,** koja ga je vrlo vjerojatno odabrala oslanjajući se na srednjovjekovnu tradiciju zabavnog života u Zagrebu).

Iako je Zagreb tada bio i gospodarski i kulturni centar Hrvatske, ne smije se zaboraviti da se i u dalmatinskim gradovima nastavlja bogat glazbeni život, počet prethodnih stoljeća. Obilje arhivskih podataka postoji za Dubrovnik u kojem se spominje mnoštvo pjevača i svirača, te zakoni kojima se pokušalo ukinuti neke već dugo udomaćene običaje (kao što su plesanje, te pjevanje svjetovnih popijevki u instrumentalnoj pratnji u crkvi). Jednako mnogo podataka ima i o glazbenom životu u Splitu, Hvaru, Zadru, te drugim dalmatinskim gradovima.

Potkraj 15. stoljeća to je razdoblje u okvirima europske umjetnosti već razdoblje renesanse, ali u našim područjima dosta dugo paralelno žive kasnosrednjovjekovni i renesansni oblici), u Zadru i okolici, a zatim i u Splitu i Hvaru, javljaju se najraniji primjeri **prikazanja.** Pod tim su se imenom izvodile pučke nabožne predstave s temama iz Marijinog i Kristovog života, kao i iz života svetaca, uz čestu vokalnu i instrumentalnu pratnju. Želja puka za zabavama takve vrste donijela im je golemu popularnost. Glad ljudi za novim temama i sadržajima s vremenom će potaknuti mnoge naše renesansne pjesnike da počnu pisati kazališne predstave za zabavu i pouku.

SANDA VOJKOVIĆ

ILUSTRACIJA HRVOJE RUŽIĆ I RADOVAN DEVLIĆ

POVRATAK GODZILE

Od rođenja 1954, Gojira – ili Godzila, kako je poznatiji ostatku svijeta – slamao je srca svim kino-obožavateljima užasnim dijalozima i trapavim bitkama. Iz tisućljetnog sna probudila ga je atomska bomba na Bikinima stresavši mu ležaj na dnu oceana, a otada se japanski kralj čudovišta probijao kroz 18 filmova boreći se s golemim žoharima i divovskim moljcima. Najnoviji neprijatelj – najobičniji lopov. Četiri metra visok model omiljenog čudovišta, vrijedan 37.000 dolara, otet je nedavno s mjesta snimanja, ali je Godzila nakraju pobijedio zbog puke težine. Lopovu je, naime, dosadilo tegliti težak model, te ga je strpao u neku bambusovu šikaru nedaleko od Tokija.

UBOJICE I KANIBALI

Broj 32: Richard Speck, masovni ubojica, seksualni manijak. U ponoć 13. lipnja 1966. u jednom je čikaškom motelu ubio osam bolničarki. Speck ih je najprije zavezao, a zatim brutalno priklao osam žena, dok je deveta pobjegla, da bi ga poslije identificirala. Rođen je 6. prosinca 1941. u Kirkwoodu, Illinois. U dvadesetoj se oženio 15-godišnjom djevojkom i s njom ima jednu kći, a kad su se razveli, prijetio joj je da će je ubiti. Nekoliko je godina živio u Great Lakesu, a za to se vrijeme u tom području dogodilo nekoliko nerazriješenih ubojstava žena. Jedan od takvih slučajeva je nestanak triju djevojaka kojima je dosad pronađena jedino odjeća. Richard Speck je osuđen na 600 godina zatvora.

Ovakav kratki opis ubojice i zločina na poleđini popularnog crteža junaka o kojemu je riječ, Amerikanci odnedavno mogu naći u svim trgovinama slatkiša, među »Carstvom životinja« i kartama s likovima popularnih igrača bejzbola ili glumaca. »Karte ubojica« omogućuju američkim skupljačima da upotpune kolekciju najpoznatijih zločinaca i dopune znanje iz domaće pop-kulture. U državi New York sad su neki predstavnici zakona zajedno s Društvom za zaštitu žrtava zločina pokrenuli postupak za zabranu prodaje ovakvih predmeta radi zaštite maloljetnika. No, izdavač slične kolekcije karata o agentima FBI i gangsterima hladnokrvno tvrdi »Film 'Kad jaganjci utihnu' osvojio je oskara, ali to nitko nije shvatio kao povratak kanibalizmu«.

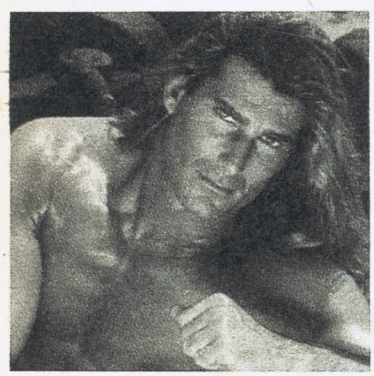

ČOVJEK MOJIH SNOVA

Ime mu je Fabio, star je 31 godinu, visok je 190 centimetara i težak 100 kilograma, plavih je očiju, snažnih mišića i osunčanog tena. U posljednjih šest godina, okušavajući sreću u Novom svijetu, ovaj se talijanski foto-model iz Milana pojavio čak 35 puta na naslovnim stranicama ljubića (posljednji naslov: »Čovjek mojih snova«), ali samo onim u izdanju *Avon Books*. Kako poznata kozmetička firma *Avon* očito smatra da uz dobru šminku najbolje ide dobar ljubić, počeli su sami izdavati »herz-romane«, a za naslovne stranice angažirali ovog ljepotana kojemu čitateljice masovno šalju namirisana pisma i uvojke kose. Ponukan uspjehom ljubića, sklopio je i sam ugovor za sljedeća tri, ali ovaj puta kao autor. Tako će ga obožavateljice ubuduće morati tražiti između korica omiljenog štiva.

SENZACIJA

U desetoj godini Ana Kurnikova već ima apartman na Floridi, svog menadžera, visokooktanskog trenera, specijalnog dobavljača teniske odjeće i opreme, te egzotičan internacionalni itinerar koji uključuje Siciliju, Italiju i Francusku, gdje je glavni favorit na juniorskom French Openu. Uočio ju je prošle godine u Moskvi neki međunarodni lovac na talente, dok je prebacivala preko mreže stare teniske loptice i odmah poslao u »Bollettieri Tennis Academy«, da bi je sada reklamirali kao »talent stoljeća, toliko jak da zastrašuje i briše sve ono što smo dosad vidjeli u ženskom tenisu«. Proriču joj bržu i razvikaniju karijeru od one Jennifer Capriati (profesionalno je nastupala već u trinaestoj) ili Monike Seleš (osvojila je Grand Slam u sedamnaestoj). I u tenisu kandidatkinje prije postaju prvakinje nego žene.

MUZA

Godinama je elegantni četveronožac Man Ray bio najbolji prijatelj američkog slikara Williama Wegmana. Na mnogobrojnim fotografijama koje je umjetnik počeo snimati potkraj sedamdesetih, može ga se vidjeti u svim mogućim pozama. Dotad malo poznat po svojim konceptualističkim izletima, Wegman se proslavio zahvaljujući beskonačnom strpljenju Mana Raya. No kad se Man Ray oprostio od ovog svijeta 1982., na njegovo je mjesto četiri godine poslije stigla Fay Ray, ženka iste pasmine plemenite čokoladne boje. Fay Ray je otada umjetnikov nezamjenjivi model i muza. Rezultat: retrospektivna izložba Williama Wegmana proljetos je priređena u njujorškom muzeju Whitney, a sredinom svibnja preselila se u Houston.

PASTI S NEBA

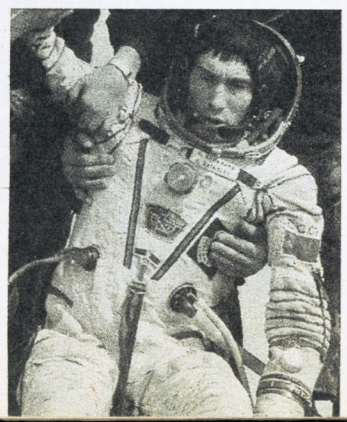

Iako se iz svemira vratio prije više od mjesec dana, ruski se astronaut Sergej Krikalev, kažu, još i danas ponaša kao da je pao s neba. Nije ni čudo: prošlog je svibnja ispaljen u svemirsku stanicu »Mir«, koja kruži orbitom 350 kilometara iznad zemlje, i proveo u njoj ravno 318 dana. Za to se vrijeme definitivno rastočio komunizam, Sovjetski Savez raspao se u 15 republika, a Sergejev rodni Lenjingrad promijenio je ime u Petrograd.

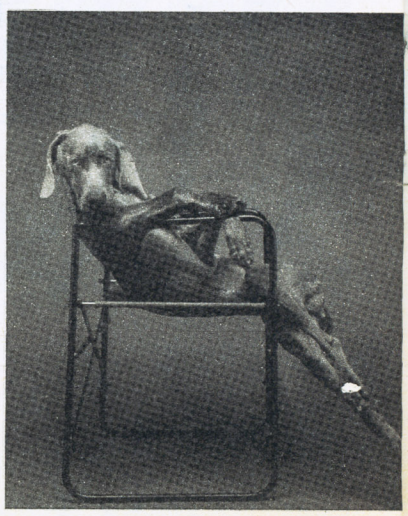

TAJ ČUDESNI SVIJET

K. BRANDT

NAJVEĆI LJUBITELJ RUŽA BIO JE NERON. SAMO ZA JEDNU GALA GOZBU, IZDVOJIO JE ZA KUPNJU I PRIJEVOZ GOLEME KOLIČINE RUŽA IZ AFRIKE I RAZNIH EUROPSKIH ZEMALJA. TONU ZLATA.

NAJPLODNIJE ŽIVOTINJE ŽIVE U MORU. TAKO BAKALAR U JEDNOM LEŽENJU DAJE 3 DO 4 MILIJUNA JAJAŠACA. BROJ RIBA IZ LEGLA KOJE ĆE DOSTIĆI SPOLNU ZRELOST MJERI SE PROMILIMA.

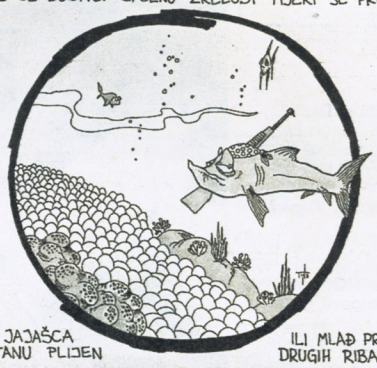

OSTALA JAJAŠCA ILI POSTANU PLIJEN

ILI MLAĐ PROPADNU DRUGIH RIBA.

AMERIČKI GENETIČAR THOMAS MORGAN OD JEDNOG JE PARA VINSKIH MUŠICA DOBIO 400 RAZLIČITIH MUTACIJA. INSEKTI SU SE RAZLIKOVALI PO BOJI OČIJU, TIJELA, OBLIKU KRILA, OBLIKU I RASPOREDU POJEDINIH ORGANA, TE PO VITALNOSTI I DUŽINI ŽIVOTA.

TRADICIONALNI NARODNI PLES NA OTOKU JAVI JEDAN JE OD NAJKOMPLICIRANIJIH NA SVIJETU. SADRŽI VIŠE OD 1500 RAZLIČITIH STAVOVA I POKRETA. PLESAČ S IMALO AMBICIJA MORA IH TEHNIČKI SVLADATI DO SAVRŠENSTVA.

DO GRADIĆA MOTOVUNA VODI NAJVEĆE STEPENIŠTE NA BALKANU. NJEGOVIH 1054 STEPENICA NIJE LAK USPON NI ZA MLAĐE ŽITELJE TOG SLIKOVITOG ISTARSKOG GRADA.

U TAJLANDU POSTOJI ŠKOLA DRESURE SLONOVA ZA IZVLAČENJE DRVA IZ DŽUNGLE. VRLO JE SKUPA JER SLON "POHAĐA" ŠKOLU NEKOLIKO GODINA I ZA TO VRIJEME POJEDE NA DESETKE TONA HRANE.

ILUSTRACIJA VALENTINO RADNAY

ULIČARI

KREŠO SKOZRET

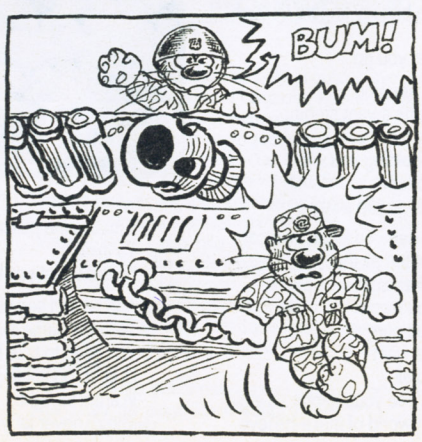

TUTI FRUTI

U TOM PISMU PIŠE...

POMOĆ U ŠKOLI

Na početku, htio bih vas pozdraviti i pohvaliti za dobre stripove poput Dana Darea, Baruna Trenka i stripove o gardi. Imate i dobre tekstove, osobito u drugom broju. »Piramide kod Gizeha« i portret Jakova Gotovca mi i pomažu, jer to učim u školi (šesti razred). Super su i »Portreti zvijezda«, »Igre i igrarije« i »Hit tjedna«. Sve u svemu — super ste i tako nastavite. Ako je moguće, u »Portrete zvijezda« ubacite i Hammera. Jedino se žalim na cijenu. »Zabavnik« je preskup.

Igor Režek, Zagreb

HOĆEMO STAROG DAREA

Oduševljen sam pojavom »Plavog zabavnika«. Želio bih da objavite više stranih kvalitetnih stripova i povijesnih reportaža. Osobito mi se sviđa Dan Dare. Objavljujte starog D. D. iz »Plavca« 1960 — 1964. Dajte nam Zavišu, Maurovićeve stripove, Radilovića, Delača, Jacovittija i druge. Želim vam dug vijek.

Bit će svega, malo se strpite.

Špiro Belamarić, Šibenik

AMERIČKI ZABAVNIK

Pišem vam prvi put i mislim da ste super. Mama mi je rekla da malo nalikujete na »Tinu«, i da je vraćate u djetinjstvo. Moje prijateljice iz Amerike misle da biste »Zabavnik« trebali izdavati na engleskom. Jedna od njih živi u Zagrebu, a kako zna malo hrvatskog, pročitala je »Plavac« i ima sve pohvale za vas.

Ivana Cilc, Zagreb

Glavni urednik:
RADOVAN DEVLIĆ
Redakcija: Dražen Matošec (urednik), Darko Macan (urednik stripa), Boro Šantić (blokovski urednik), Igor Masnjak (grafički urednik), Zvonko Šimunić (tehnički urednik), Jasna Jelinčić (tajnica) i Božidar Radman (poslovni tajnik)
REDAKCIJA: tel. (041) 34 20 77 i 34 20 78
Izdavač: NIP Revije Vjesnik s.p.o.
41000 Zagreb, Slavonska avenije 4
Tel. centrala (041) 33 33 33 i 66 66 66
Upravni odbor: Ivica Gaži (predsjednik), Milovan Šibl, Zlatko Gledec, Branko Hebrang i Boris Grbin
v.d. direktor: HRVOJE HITREC
Pomoćnik direktora za nakladništvo: Boris Grbin
Pomoćnik direktora za gospodarstvo dipl. ing. Miljenko Cvitanović
Art direktor: Fadil Vejzović
Tisak: Hrvatska tiskara d.o.o.
Direktor: Muhamed Pašić
v.d. direktora Tisak revijalnih izdanja Zdravko Novak
Komercijala: Slavonska avenija 4, tel. 34 21 28
fax: 34 12 22
telex: 21-121 vsk zg

Pretplata u zemlji: godišnja (uz 20 posto popusta) 6.240 HRD, polugodišnja (uz 10 posto popusta) 3.510 HRD, tromjesečna (uz 10 posto popusta) 1.755 HRD. Uplate slati općom uplatnicom na adresu: Poduzeće TRGOŠTAMPA, Zagreb broj računa 30101-601-32111 s naznakom — pretplata na Plavi zabavnik.
Pretplata u inozemstvu: cijena za šest mjeseci DEM 117, ATS 832, AUD 96 (avionom AUD 136), BEF 2.405, CAD 87 (avionom CAD 113,80), DKK 453, GBP 40, FRF 392, NLG 130, ITL 88.000, NOK 458, SEK 425, CHF 108, USD 75 (avionom USD 97,50), SLT 3.900. Uplate na devizni račun Zagrebačke banke broj 30101-620-16-25731-3296911, uz naznaku — pretplata na Plavi zabavnik.

PAPIRKO I "UNIJA"

TAJNA PAPIRUSA

Stari Egipćani pisali su na preteči papira — papirusu. Jesu li ga i skupljali i reciklirali, ne znamo pouzdano.

U doba faraona izrada papirusa bila je stroga tajna i iznimno se pazilo da netko ne prepiše uputu o izradbi. S vremenom, papirus je pao u zaborav.

Egipatski znanstvenik Hasan Rahab krenuo je prije dvadesetak godina u potragu za tajnom, proučavajući povijesne izvore. Pritom se služio spisima povjesničara Herodota i Plinija Starijeg, te stotinama staroegipatskih svitaka. Za pokuse koristio je biljke papirusa iz Etiopije. Uspio je!

Šrcoliki listovi biljke izrezuju se u tanke niti koje se slažu i tlače u slojevima na komadu platna, jednom okomito, a drugi put vodoravno. Sok iz stabljike ove biljke primjenjuje se kao vezivno sredstvo. Stabljike papirusa smiju se rezati samo od listopada do prosinca. Konačni proizvod su svici papira koji imaju standardnu širinu od 40 centimetara.

Tako dobiven papirus koristi se za restauratorske radove na staroegipatskim spisima i, dakako — u turizmu.

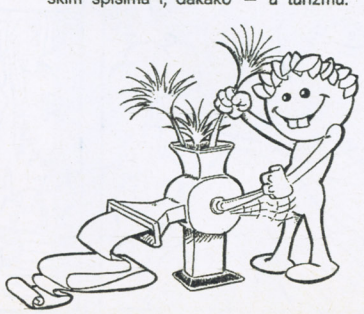

PORTRETI ZVIJEZDA

NEW KIDS ON THE BLOCK

IME — Danny
PREZIME — Wood
ROĐEN — 14. 5. 1969, Boston
HOROSKOPSKI ZNAK — Bik
VISINA — 1,87
TEŽINA — 78 kg
BOJA KOSE — Tamno smeđa
BOJA OČIJU — Smeđa
BRAĆA — Nema
SESTRE — Nema
IME MAJKE — Betty
IME OCA — Daniel
AMBICIJA — Učiti djecu plesu

PRVA KUPLJENA PLOČA — »If feel love« Donne Summer
NAJDRAŽA KNJIGA — Biografija Rolling Stonesa
NAJDRAŽI SPORT — Polo
NAJDRAŽI PJEVAČ — Hammer
NAJDRAŽA GRUPA — Run DMC
NAJDRAŽI FILM — Vacation Lampoon
NAJDRAŽI GLUMAC — Robert De Niro

NAJDRAŽA HRANA — Hamburger s lukom i mnogo kečapa
NAJDRAŽA BOJA — Crvena
NAJDRAŽI AUTO — Porsche
NNAJDRAŽI MOTOR — Kawasaki
NAJDRAŽA ODJEĆA — Ležerna, sportska
INSTRUMENT KOJI SVIRA — Klavijature
HOBI — Šoping
SNOVI O BUDUĆNOSTI — Postati slavniji od Simona Le Bona
NAJBOLJI NAČIN ZA PROVOĐENJE DANA — Kupovati do iznemoglosti, dakako, u dobrom društvu.
IDEALNA DJEVOJKA — Nježna, profinjena i lijepa
NAJLJEPŠE SJEĆANJE IZ DJETINJSTVA — Prvi dan škole
PREMA VLASTITOM OPISU — Ekstrovertan, pun volje za životom

HIT TJEDNA

HIGH — The Cure

When I see you
Sky as kite
As high as I might
I can't get that high
The how you move
The way you burst the clouds
It makes me want to try

When I see you sticky as lips
As licky as trips
I can't lick that far
But when you pout
The way you shout tout loud
It makes me want to start
And when I see you happy as a girl
That swims in a world of magic show
It makes me bite my fingers through
To think
I could've let you go

And when I see you
Take the same sweet steps
You used to take I say
I'll keep on holding you
My arms so tight
I'll never let you slip away

And when I see you kitten as a cat
Yeah as smitten as that
I can't get that small
The way you fur
The how you purr
It makes me want
To paw you all
And when I see youu happy as a girl
That lives in world of make-believe

It makes me pull my hair all out
To think
I could've let you leave

And when I see you
Take the same sweet steps
You used to take I know
I'll keep on holding you
In arms so tight
They'll never let you go

IGRE I IGRARIJE

ROLE PLAYING GAMES

Nakon što se odrede osnovne karakteristike i izabere rasa, igrač se mora opredijeliti za neko zanimanje, tj. klasu. U principu, igrač može biti sve što zaželi, ali teško da će doživjeti nešto zanimljivo kao ribar ili trgovac. Zato se trebamo odlučiti za jednu od 4 osnovne klase. To su: Fighter (borac), Wizard (čarobnjak), Cleric (svećenik) i Thief (lopov). Ako zadovolji određene kriterije, igrač može odlučiti da njegov lik preuzme dvije ili više klasa.

Fighter je lik koji se u igri prvenstveno služi svojom snagom, te poznavanjem oružja i taktike. Primarna karakteristika za svakog Fightera je snaga, ali isto tako je bitna i njegova spretnost i građa. On je jedini lik koji može koristiti sva oružja, naravno, pod uvjetom da zna njima baratati. Ne može koristiti nikakve čarolije, ali može koristiti mnoge magične predmete, uključujući napitke, prstenove i sve oblike magičnog oružja i oklopa i štitova.

Wizard je lik koji se oslanja gotovo isključivo na snagu svojih čarolija koje mu mogu služiti za borbu, zaštitu ili bilo kakvu drugu pomoć tijekom igre. Na početku igre, Wizard je vrlo slab i ima mali izbor čarolija, ali kada jednom dostigne viši nivo, postaje najmoćniji lik u čitavoj igri. Primarna karakteristika mu je inteligencija, jer o njoj ovisi s kojima će i s koliko čarolija raspolagati. Izbor oružja koje može koristiti mu je vrlo ograničen, tako da uvijek izbjegava borbu 'prsa o prsa'.

Cleric je lik koji može koristiti gotovo sva oružja koja nemaju oštre rubove, tj. razne buzdovane, toljage i slično. Ipak, njegova najveća snaga krije se u njegovim brojnim čarolijama koje služe prvenstveno za zaštitu i liječenje likova. Svoje čarolije Cleric dobiva od svog Boga, njihov broj i snaga ovise prvenstveno o njegovoj mudrosti.

Thief spada u posljednju klasu likova. Njegova uloga lopova može se shvatiti tek uvjetno, jer njegova osnovna karakteristika na koju se oslanja je spretnost. Dobar je za borbu na daljinu (luk i strijela, praćka) i posjeduje posebne sposobnosti za prisluškivanje, otvaranje zaključanih vrata, penjanje po zidovima i, naravno, džeparenje i krađu.

Damir Šlogar

Koga zanima više o FRP igrama, neka potraži igrače u Otvorenom sveučilištu, Vukovarska 68.

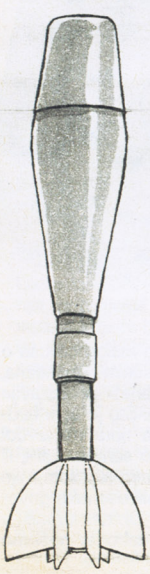

EKSPLOZIV! NE DIRAJ!

Djeca su vrlo radoznala i diraju gotovo sve što im privuče pažnju. Nedavna tragedija, koja se dogodila u selu pokraj Zagreba, upozorenje je svoj djeci i roditeljima.

Dvoje malih šestogodišnjaka otišlo je u bezazlenu šetnju u šumicu nadomak sela. Odjednom su naišli na privlačan predmet, kao stvoren za igru. Bio je duguljast, lagan, zeleno obojen, s lijepim krilcima na kraju. Bila je to smrtonosna tromblonska kumulativna mina, tko zna kako zalutala u krajeve gdje i nije bilo ratnih operacija.

Ubrzo se oko zanimljivog predmeta okupilo još djece i u toj bezazlenoj igri mina je eksplodirala. Takva mina ubija sve živo u krugu i do dvjesto metara. Nažalost, trojica malih dječaka, koji su se u tom času igrali s minom, poginula su.

Upozorenje vam je zacijelo jasno: ne dirajte nepoznate predmete.

I još nešto: pišite nam za ovu rubriku o pričama koje ste čuli ili su se dogodile u vašoj blizini.

Zovite 985!

ZVJEZDARNICA

26. 5 — 1. 6.

OVAN — Odnosi s autoritetima postaju zaoštreniji, a vi ćete biti skloni lanuti prije nego što promislite, što može prouzročiti nevolju. U ljubavi ćete provoditi ugodno vrijeme ali neka vas oduševljenje ne odvlači od dužnosti.

BIK — Saberite se nakon burnih događaja i ispunite poneko očekivanje vaših roditelja. Škvadra je avanturistički nastrojena. Razmislite u što se upuštate i kakve to posljedice može imati.

BLIZANCI — Iako imate razloge za biti doma, lijepo vas vrijeme i još ponešto nagone da jurcate uokolo. Sve vam može izgledati pomalo čudno, kao san. Uživajte u čaroliji i ne ljutite se na prijatelje ako to ne shvate.

RAK — Mogli biste se prepasti burne reakcije okoline na ono što ste pokušali izvesti, pa ćete se naglo povući s bojišta. To je dobro jer okolnosti se mijenjaju, a i vama će prijati malo samoće. Razmišljate li o ljubavi, napišite anonimno pismo.

LAV — Postigli ste što ste htjeli i sad bi malo odmora i razonode. Oduševit će vas druženje s prijateljima pa ćete burno reagirati na neizbježne obaveze. Ipak, ljeto je pred nama pa će vremena za škvadru biti i kasnije.

DJEVICA — Mislili ste, mislili, a sad je vrijeme da konačno smislite i bacite se na ostvarenje ciljeva. Možda vam uzmanjka malo snage ili netko važan ne pruži podršku, ali ako vjerujete u to što radite i pohvale će stići.

VAGA — Vašoj se obitelji baš neće dopasti osobe s kojima se družite, što može prouzročiti svađu. Učenje vam dobro ide i ako svoju sposobnost da lijepim riječima uvjerite ljude u svoje stavove usmjerite ka profačima, bliži ste cilju.

ŠKORPION — Svakodnevne dužnosti će vam prilično ići na živce pa ćete biti svadljivi i još nepredvidljiviji. Klonite se svađe s braćom ili susjedima i upustite se u neko od svojih tajnih istraživanja. Promijenite taktiku.

STRIJELAC — Iako ćete biti donekle razočarani jer, obavili ste svoj dio posla a rezultati nisu kakve ste željeli, shvatit ćete da se možete itekako dobro provesti u društvu osoba koje su vam drage.

JARAC — Svađa s obitelji možda će izgledati neizbježna jer vi biste htjeli a oni ne daju, no uz malo dobre volje i nekoliko praktičnih rezultata okrenut ćete vjetar na svoju stranu. Dobro vrijeme za pripremu ispita.

VODENJAK — Nije vam sasvim jasno kako se to ljudi prema vama postavljaju, a i vaše ponašanje je prilično hladno. No probudit će se prijateljski duh u vama, upoznat ćete zanimljive ljude, strance, čarobnjake.

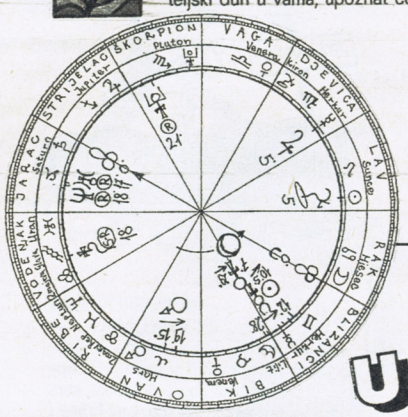

RIBE — Obitelj će donijeti odluku koja će vam, doduše, pomoći u obavljanju svakodnevnih dužnosti ali će omesti vaš društveni ili ljubavni život. Kod kuće je ipak najljepše. Zavidnima se ne isplati dokazivati.

ABECEDA ASTROLOGIJE

U prošlom nastavku predstavili smo vam dva elementa — Vatru i Zemlju. — Danas ćemo vidjeti koje su značajke druga dva elementa — Zraka i Vode.

ZRAKU pripadaju znakovi Blizanci, Vaga i Vodenjak. Oni označavaju **vrijeme.** Osobe rođene u tim znakovima odlikuju se sposobnošću komunikacije, intelektualnošću i apstraktnim razmišljanjem. Idealisti su i nemaju predrasuda, međutim, mogu djelovati hladno i nepraktično.

VODENI znaci su Rak, Škorpion i Ribe. Predstavljaju **energiju.** Osjećajni su, izdržljivi, imaju razvijenu intuiciju i spremni su saslušati druge ljude. No, ove su osobe podložne utjecaju okoline i promjenama raspoloženja, kolebljive su i sklone samosažaljenju. Osim toga, ti se znakovi, kao i voda, nalaze u tri agregatna stanja: Rak u tekućem, Škorpion u smrznutom i Ribe u plinovitom.

U OVOM TJEDNU

1955. ● HRUŠČOV U BEOGRADU – U Beograd je **26. svibnja** doputovala sovjetska partijsko-državna delegacija na čelu s Nikitom Hruščovom koji je želio srediti obiteljsku svađu u komunističkom istočnom bloku. Riječima – »Mi iskreno žalimo...« ispričao se Titu za Staljinovu politiku i nekadašnje napade Informbiroa, a grijeh prebacio na zloglasnog Beriju i njegove suradnike. U Beogradskoj deklaraciji utvrđeni su principi nemiješanja u poslove drugih zemalja, čega se Moskva ni prije ni poslije nije pridržavala.

1863. ● OPERACIJA MONTE CARLO – Neki malo poznati Francuz, izvjesni Francois Blanc, kupio je **27. svibnja** kockarnicu u Monte Carlu i tako spasio mini-državicu Monaco od financijske propasti. Od sve uigranije kuće hazarda knez Karlo III počeo je dobivati dovoljno novca za javne službe, svoj dvor pa čak i za vojsku od 120 ljudi. U jednom trenutku vojska se usprotivila što mora salutirati Blancu, ali je ovaj resko odgovorio knezu: »Sve ih otpustite! Poslije objeda nabavit ću vam novu i veću armiju!«

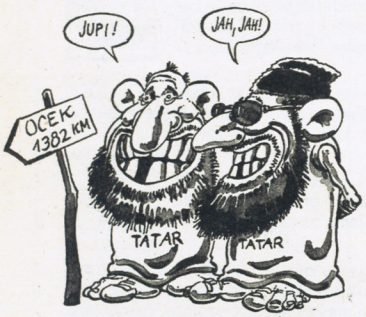

ILUSTRACIJA HRVOJE RUŽIĆ

1382. ● TATARI PALE MOSKVU – Poslije trodnevnog juriša na gradske zidine **28. svibnja** tatarska bujica provalila je u Moskvu, temeljito je opljačkala i zapalila. Tatari su u velikom bijesu sasjekli gotovo sve stanovnike. Računa se da je tom prigodom poginulo više od 25 tisuća Moskovljana. Posljedice tatarske najezde na Rusiju bile su dalekosežne. Stare ruske kneževine su razorene i odsječene od drugih zemalja, pa je trebalo stotinu godina da se ponovo oslobode tatarskog ropstva.

1453. ● PROPAST BIZANTA – Nekad bogati i moćni Bizant pao je **29. svibnja** u ruke Turaka koje je predvodio ratoborni sultan Mehmed II. Za vrijeme duge opsade Turci su opkolili grad, prekinuli mu dovoz hrane i vode, te napokon golemim topovima razorili njegove zidine. Posljednjeg dana bitke na bedemima je hrabro poginuo i zadnji bizantski car Konstantin. Mehmed je odredio Carigrad za novu prijestolnicu Osmanlijskog carstva, odakle će turske vojske kretati u daljnja osvajanja europskih zemalja.

1913. ● LONDONSKI MIROVNI UGOVOR – Poslije poraza u prvom balkanskom ratu Turska je u Londonu **30. svibnja** morala potpisati mirovni ugovor prema kojem je ostala bez najvećeg dijela svojih europskih zemalja. Srbija je dobila Vardarsku, Bugarska Pirinsku a Grčka Egejsku Makedoniju, dok je Rumunjskoj pripala južna Dobrudja. Neriješeno pitanje Makedonije oko koje su se dograbili Beograd, Sofija i Atena bit će klica obračuna među saveznicima u drugom balkanskom ratu. Iza toga Srbija će odmah baciti oko i na Bosnu i Hercegovinu, što će poslije umorstva Ferdinanda izazvati prvi svjetski rat.

1942. ● ATENTAT NA HEYDRICHA – Češki rodoljubi izvršili su **31. svibnja** atentat na Reinhardta Heydricha, protektora nacističke tvorevine Češke i Moravske, inače trećeg čovjeka nacističkog režima poslije Hitlera i Himmlera. U potjeri za atentatorima sudjelovalo je 450 tisuća njemačkih vojnika. Gotovo pet milijuna Čeha je ispitano, deset tisuća ih je zatvoreno a 1500 strijeljano. Nacisti su za odmazdu spalili selo Lidice i divljački poubijali njegove stanovnike.

1951. ● DOBROVOLJNI BRODOLOMAC – Mladi francuski liječnik dr. Alain Bombard krenuo je **1. lipnja** na opasan put preko Atlantika, sam u malom gumenom čamcu, bez hrane i vode. Nije to bio puki ekshibicionizam. Bombard je želio dokazati kako brodolomac nije izgubljen čovjek i da ima izgleda preživjeti u borbi s plavim beskrajem. Poslije 65 dana riskantnog putovanja Bombard je iz Casablance doplovio do kopna Barbadosa, živ i zdrav, mršaviji za 28 kilograma. Time je uvjerljivo dokazao da izgledi za život na moru ne nestaju s potonulim brodom.

U spomen: NORBERT NEUGEBAUER

Odlučivši se reprizirati »Patuljka Noska«, Plavi je zabavnik zapravo samo još jednom potvrdio neprolaznost kvalitete stripova braće Neugebauer, stripova uz koje stasavaju, eto, stalno nove generacije.

Ali, iako se u prvi plan obično uvijek ističe Waltera Neugebauera, crtača, ne treba zaboraviti da tih divnih stripova ne bi bilo bez Norberta Neugebauera, njihova pisca.

Tužna je prilika zbog koje se danas spominjemo Norberta. On nas je, naime, napustio.

Norbert Neugebauer rođen je 1917. u Tuzli, a gimnaziju i studij slavistike završio je u Zagrebu. Pisao je mnogo i raznovrsno: novele, pjesme, tekstove za zabavne melodije...

Najpoznatiji ipak ostaje po stripovima, kojima se bavio od 1935. Od oko 150 Norbertovih scenarija, najviše je realizirao Walter, a ostatak majstori poput Maurovića, Julesa, Dovnikovića, Delača...

Stripovi braće Neugebauer objavljivani su u mnogim listovima i često su ponavljani. Tako ih se moglo čitati u »Hrvatskom dnevniku«, »Novostima«, »Mickey stripu«, »Tarzanu«, »Mika mišu«, »Ilustriranom vjesniku«, »Horizontovom zabavniku«, »Petku«, »Plavom vjesniku«...

Zajedno s bratom, Norbert je pokrenuo i tri časopisa: »Veselog vandrokaša« (1938.), »Novog vandrokaša« (1940.) i »Zabavnik« (1943.), a poslije rata bio je scenarist i režiser prvog domaćeg dugometražnog crtanog filma.

Bez Norberta, naš je svijet još malo pustiji. Srećom, ostaju nam Nosko, Gladni kralj, Mali Muk, Bimbo Bambus i Jack Jackson...Dragi likovi koji su život učinili ljepšim kako prošlim tako i naraštajima koji tek dolaze.

Zato Ti hvala, Norberte!

Uredništvo

OTKAČENI PLANET

SLATKA MALA ČUDOVIŠTA

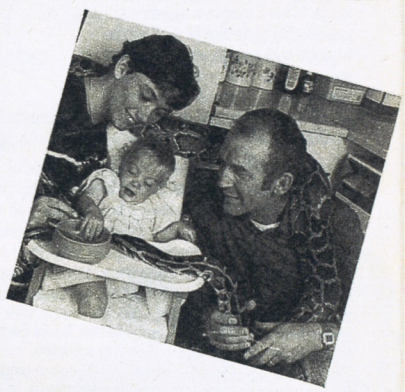

Na kraju našeg malog ciklusa o pomalo neobičnim ljubimcima, »Otkačeni planet« predstavlja najotkačenije. Što je to u ljudskom biću što ga tjera da izvodi pauke u šetnju po samom sebi, ili da spava s umiljatim reptilom, nije nam poznato, ali slike ionako govore same za sebe. Obiteljsku idilu s bebom i pitonom također nećemo komentirati.

MARKE PRIČAJU

PRIREDIO JURICA MILETIĆ

EUROPSKI NOGOMET U AMERICI

Još se strasti nakon svjetskog nogometnog prvenstva održanog u Italiji 1990. nisu posve stišale, a oči nogometnih fanatika su već uprte u San Francisco. U tom će se kalifornijskom gradu, naime, održavati nogometno prvenstvo 1994. godine. Možda je to dobar pokušaj da se nogomet popularizira u američkoj sredini, gdje nogometom zovu posve drugu igru, a stvarni europski nogomet nasto u Britaniji niti zovu pravim imenom, nitu u njih uživa neku veću popularnost.

Laos je među prvim zemljama koje su budućem nogometnom prvenstvu posvetile marke. Teško je zaključiti kakve veze Laos ima s nogometom uopće, ali prigodni letak tamošnje pošte barem podsjeća da se svojevrsni nogomet igrao u nekadašnjim kitajskim i japanskim carevinama, Grčkoj i Rimu, te u srednjovjekovnim državama Francuske i Italije.

Teško je povjerovati da je nogomet u Laosu iznenada postao tako popularnim da se pošta odlučila na izdavanje maraka. Prije će biti riječ o pokušaju da se uhvati nešto novca prije negoli ostale zemlje sa znatno većom i dužom nogometnom tradicijom ne počnu izdavati marke s tom tematikom. Likovna rješenja novih laoskih nogometnih maraka su krajnje stereotipna i neoriginalna. Ništa čudno uzme li se u obzir da su marke nastale na Kubi, ali barem se zna da je u promet stavljeno samo 90.500 nizova i isto toliko posve nepotrebnih spomen-blokova.

NAGRADNI NATJEČAJ

IZMISLITE MASKOTU "PLAVOG ZABAVNIKA"

Naš se natječaj zahuktava. Svakim danom dolazi sve više prijedloga za maskotu »Plavca«. To nas ispunjava zadovoljstvom, jer nas, očito, čitate. Samo tako naprijed, no dužni smo vam dati mali ispravak. Finale nagradnog natječaja nećemo objaviti u osmom broju, kao što smo napisali, već u devetom. To znači da ćemo imati broj više za objavljivanje vaših radova. Dakle, na posao!

Najbolji rad ovog tjedna – Četveroprsti Plavoplavić
Marina Biber, Županja

Andrej Bartulović, Osijek

Dalibor Talajić, Zagreb

Klementina Škrabe, Jastrebarsko

Gordana Banjac, Čepin kod Osijeka

Mario Jertec, Popovača

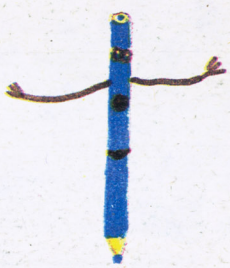

Boris Talijančić, Split

Darko Jerković, Gunja

Mirna Žigmundovac, Županja

Darko Vučenik, Zagreb

NASTAVAK SA STRANICE 3

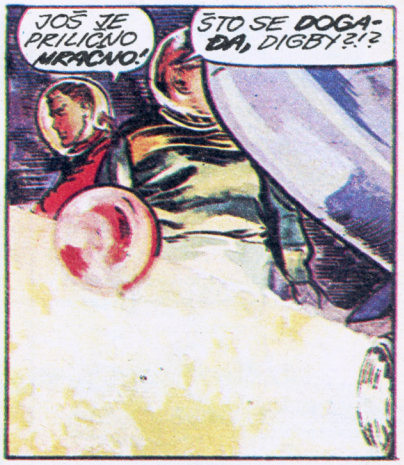

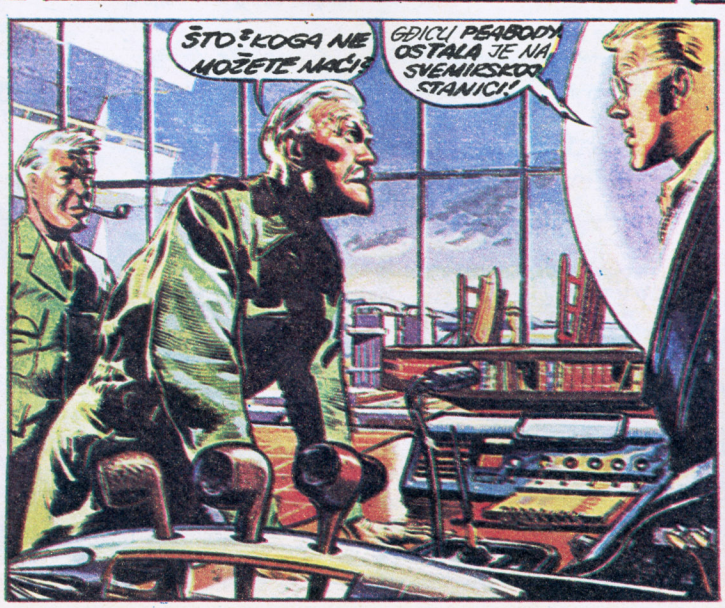

ZAR NISTE POVUKLI I STANICU?

NE, JER NISMO IMALI DOVOLJNO SNAGE, PA JE DAN SVOJIM PROJEKTILOM ODVOJIO STANICU!

A NJEN GLAVNI DIO PRIVUKAO JE CRVENI MJESEC!

NARAVNO, BILI SMO SIGURNI DA JE PRAZNA!..

JADNICA, SAD JE KASNO DA JOJ POMOGNEMO!

ALI SADA, BOJIM SE DA JE GOSPOĐICA PEABODY BILA U NJOJ!

MOŽDA JE JOŠ ŽIVA, A DAN JE NA CRVENOM MJESECU I MOŽDA BI MOGAO...

NE, HANK, NA ŽALOST, DANOVA MISIJA JE VAŽNIJA OD NJE!!!

DOK CRVENI MJESEC JURI PREMA ZEMLJI, MILIJARDE ŽIVOTA OVISE O INFORMACIJI KOJU NAM SAMO DAN MOŽE DATI!

MOGAO BIH SE JA VRATITI!!!

NE DOPUŠTAM TO, HANK! RAZGOVOR JE ZAVRŠEN!!!

ALI, SIR...

KAPETANE HOGAN, POSLJEDNJI PUT VAS OPOMINJEM DA JE NAŠ RAZGOVOR ZAVRŠEN!

I. S. F

SVIH MI ZVIJEZDA, NAJURLJ ĆU GA IZ SLUŽBE!!!

MORAŠ GA RAZUMJETI!

ČESTO SU SURAĐIVALI I SAD SE OSJEĆA KAO IZDAJICA!

ZNAM, ALI NISAM IMAO IZBORA!

GOSPOĐICA PEABODY BILA JE VRSTAN STRUČNJAK, ALI ŠTO SE MOŽE...

SVE BIH UČINIO DA JE SPASIM, ALI TO NIJE PRAVI PROBLEM...

...PROBLEM JE KAKO DA POBIJEDIMO CRVENI MJESEC!

KADA BI HANK OTIŠAO POMOĆNIM BRODOM, ONDA BI DAN MORAO I NJEGA SPAŠAVATI!!!

A TO BI JOŠ VIŠE POGORŠALO SITUACIJU!

ČIJELI ZEMALJSKI SUNČEVI SUSTAV JE BIO UGROŽEN CRVENIM MJESECOM, KOJI SE I NADALJE SILOVITOM BRZINOM PRIBLIŽAVAO ZEMLJI, KOJA JE NESTRPLJIVO IŠČEKIVALA DANOVO SPASONOSNI IZVJEŠTAJ

ORBIT OF MARS
MERCURY
SUN
VENUS
EARTH

NAJVEĆI UMOVI ZEMLJE I VENERE S NESTRPLJENJEM SU BILI MOBILIZIRANI...

NA CRVENOM MJESECU DAN RAZGLEDA SLIKE KOJE SU SE POJAVILE NA PLOČAMA...

PA, OVO JE KLJUČ! IMAMO SLIKU O STANOVNICIMA CRVENOG MJESECA KOJI SU UNIŠTILI ŽIVOT NA MARSU!!!

NASTAVLJA SE...